INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Podpora talentovaných žáků v Plzeňském kraji registrační číslo: CZ.1.07/1.2.03/02.0001

SBORNÍK

ODBORNÝ SPOLEČENSKOVĚDNÍ KEMP

25. - 29. SRPNA 2014

WWW.PODPORATALENTU.CZ

TENTO PROJEKT JE FINANCOVÁN Z PROSTŘEDKŮ PLZEŇSKÉHO KRAJE.

Obsah:

ODBORNÝ DĚJEPISNÝ KEMP ..... str. 2
ODBORNÝ ZEMĚPISNÝ KEMP ..... str. 15
ODBORNÝ KEMP ČESKÉHO JAZYKA ..... str. 29

ODBORNÝ DĚJEPISNÝ KEMP

Helena VÝCHODSKÁ

1 Úvod

Dějepisný kemp 2014 byl od počátku koncipován jako již v předchozích letech osvědčený týden odborných exkurzí. Odborně-historická průprava talentovaných dětí, která byla naším primárním cílem, se letos, stejně jako v minulých letech, výborně uplatnila právě prostřednictvím působivých kulturně historických objektů. Zajímavé didaktické aktivity s dětmi se v prostředí „in situ“ stávají velmi hodnotným a přitom zajímavým způsobem vzdělávání.

Množství kulturně-historických, technických, lidových či přírodních památek Plzeňského i Karlovarského kraje jsme se letos rozhodli rozšířit o pohled do oblastí bezprostředně sousedících s naším západočeským regionem. Kromě krajské metropole – Plzně – jsme pro historické vzdělávání tentokrát zvolili především jihozápadní Čechy, konkrétně Šumavu. Šumavský biotop – paleontologie, geologie, historie regionu od nejstaršího osídlení až po současnost, se staly posledním tématem, které od roku 2011 do programu dějepisných kempů zaměřených na místní historii západních Čech ještě chybělo. I letos jsme se v jihozápadních Čechách snažili co nejpůsobivěji zprostředkovat a konkretizovat dětské představy o dějinách, které jsou přece jen ve školním prostředí i v prostředí tematických soutěží prezentovány především teoreticky.

Dějiny každodennosti, které jsme v průběhu celého týdne dětem představovali prostřednictvím „velkých“ historických témat západních Čech, se ukázaly být i letos správnou a atraktivní volbou. S velkým potěšením jsme proto přijali zájem o historický program též od dalších odborných skupin, které reprezentoval zejména zeměpisný kemp a kemp anglického jazyka. Mezipředmětová náplň jednotlivých exkurzí zajistila nejen lákavý obsah, ale i zjevný zájem dětí a z našeho hlediska pak především hodnotný vzdělávací výstup.

2.1 Pondělí 25. 8. 201 – Plzeň technická

První den dějepisného kempu byl již tradičně věnován přímo Plzni, lépe řečeno jednomu z různých pohledů na naše krajské město. Zatím jsme vždy volili úvodní a pozvolné seznámení s historií města, tedy reprezentativní soubor památek a zajímavých míst, která dokládají klíčové události i obecný význam Plzně z hlediska regionálních, ale i národních dějin. Nehodnotnější architektonické objekty z období starší i nové historie jsme však tentokrát nechali na později.

Dopolední program jsme koncipovali jako prezentaci osobních a odborných zájmů jednotlivých účastníků kempu. Cílem bylo jednak vzájemné seznámení dětí a jednak snaha získat představu o odborných prioritách účastníků kempu. Řada didaktických a historických her a aktivit, které děti absolvovaly, nakonec prokázala zaměření dětí (překvapivě) především na středověké dějiny. Dále jsme různorodé tvůrčí činnosti s historickou tématikou zaměřili na procvičování důležitých intelektuálních schopností a dovedností - věcné argumentace, přesvědčivé odborné diskuse, brainstormingu, tvorbu mentálních map… apod. Didaktické historické hry se setkaly s velkým zájmem dětí, dokonce tak velkým, že o podobný program si účastníci kempu „řekli“ i na následující den.

Základem našeho odpoledního programu prvního dne se stala motivace pro další zájmové či studijní aktivity dnešních talentovaných žáků, tedy příštích vysokoškoláků, právě ve městě Plzni. Jako lákavé jsme v této souvislosti vytipovali zejména architektonické objekty či odborné instituce související s nejmodernější historií. Technické vymoženosti 20. a 21. století, působivá prezentace plzeňského průmyslu a architektury posledního století, život městských obyvatel pře sto lety, to byla témata, která nás nutně vedla do regionu plzeňských Bor. Plzeň moderní a Plzeň technickou jsme začali s dětmi poznávat v okolí „Jižního nádraží“.

Objekt jedné z nejstarších železničních stanic ve městě, Plzeň Jižní předměstí, byl postaven v roce 1904. Skvostná industriální architektura začátku 20. století s řadou uměleckých detailů sloužila svému původnímu účelu do roku 1986. Za tuto dobu byla nádražní budova zcela „vybydlena“ a ničena. V duchu alternativních řešení moderní doby byl nevzhledný nádražní objekt znovu „objeven“ v roce 2000. Organizátoři Mezinárodního festivalu Divadlo Plzeň připravili v opuštěné budově první site specificworkshop. Specifické a moderní akce v tomto prostoru byly přijaty plzeňským publikem s velkým nadšením a ohlasy na alternativní využití v prvních letech po znovuotevření nádraží vedly ke vzniku nového prostoru pro nezávislou a experimentující kulturu.

Měšťanskou čtvrť obklopující jižní nádraží jsme s dětmi využili pro prezentaci a charakteristiku života Plzeňanů v první polovině 20. století. Tématy, která děti v této souvislosti zajímala, bylo vybavení tehdejších domácností, způsoby trávení volného času a možnosti občanských aktivit právě v Plzni a také tehdejší dopravní prostředky. Tragickou a zároveň optimistickou podobu nádraží na Jižním předměstí, jeho slavnou historii i neméně strastiplnou současnost jsme pochopitelně využili také k diskusi s dětmi. Kulturní dědictví, jehož nositelem bývají právě zajímavé regionální památky, jsme zpočátku dětem nabídli spíše jako experimentální téma, byli jsme však překvapeni zaujetím a nápaditostí dětí v debatě o této problematice.

Hlavním objektem pondělního odpoledne byl areál plzeňské Techmanie a první české planetárium promítající 3D filmy. Nabídka, která v Techmanii láká na cestu do hlubin vesmíru, k poznávání kosmických programů, cizích planet nebo historie souhvězdí

zvěrokruhu, rozhodně naplňuje i ta nejvelkorysejší očekávání. Expozice Vesmír představila dětem dějiny dobývání kosmu, filmy zapůsobily coby skvělá motivace pro další studium astronomie. Dalšími objekty a aktivitami, které přitahovaly dětskou pozornost, byly gyroskop, prezentace unikátního interaktivního globu Science On a Sphere nebo promítání na mlžnou stěnu.

Moderní a technická Plzeň byla výbornou volbou. Exkurze se stala de facto nabídkou. Děti se zcela spontánně zajímaly o možnosti vysokoškolského studia v Plzni, o další zajímavá centra a odborně zaměřená pracoviště. Právě taková prezentace, domnívám se, může motivovat dnešní středoškoláky (či talentované žáky základních škol) k terciárnímu vzdělání na jedné z fakult Západočeské univerzity a následně snad také k zajímavým pracovním apodnikatelským aktivitám právě v tomto regionu.

2.2 Úterý 26. 8. 2014 – Plzeň na počátku historie, Starý Plzenec

Po úvodním dopoledním programu naplněném historickými hrami, jsme odpoledne druhého dne dějepisného kempu věnovali cestě za nejstaršími kulturně-historickými památkami plzeňské historie. Mnohé z nich svým významem či uměleckou hodnotou dalece přesahují „regionální“ dějiny.

Počátky české státnosti, reprezentované v západních Čechách zejména přemyslovským hradištěm ve Starém Plzenci, byly logicky naší první volbou. Historické počátky města Plzně a jeho roli v raném a vrcholném středověku zosobňují v bezprostředním okolí především dvě skvělé stavby - rotunda sv. Petra a Pavla na Hůrce nad Starým Plzencem a o něco vzdálenější gotický hrad Karlskrone, známý spíš pod zlidovělým názvem Radyně.

Rotunda ve Starém Plzenci, Národní kulturní památka, je nejstarší celistvě dochovanou církevní památkou na území České republiky. Počátky její existence hledejme ve druhé polovině 10. století v areálu slovanského hradiště nad řekou Úslavou. Správci zdejšího kraje, rod Drslaviců, pověření vládou v kraji přímo Přemyslovci, nechali tuto otonskou rotundu vystavět kolem roku 976. Hradiště bylo od 10. století nejvýznamnější pevností kraje, od poloviny 11. století také nejdůležitějším článkem tzv. hradské správy v západních Čechách a v širším kontextu také neopominutelnou křižovatku kupeckých cest spojujících Prahu s Řeznem a Norimberkem. Hradiště a také rotundu navštívil v posledním desetiletí 10. století při své cestě z Říma i Vojtěch Slavníkovec, druhý pražský biskup. Celý přemyslovský areál ztratil na významu až v souvislosti s rozhodnutím českého krále Václava II. založit na nedalekém výhodnějším místě Novou Plzeň, což je historická skutečnost vztahující se k roku 1295.

Rozsáhlá lokalita přemyslovského hradu je zajímavá z mnoha hledisek – historického, geologického, geografického i demografického – spolu s historickým kempem jí proto využili

pro svůj program i žáci a studenti zaměření na zeměpis. Účastníci kempu prozkoumali celý areál hradiště, valy, příkopy, další součásti fortifikace i sídlištní části s hlavním palácem a se základy dalších dvou kostelů. Právě zajímavě prezentované archeologické pozůstatky těchto kamenných staveb vzbudily živou diskusi na téma středověké spirituality, křesťanské víry a jejích projevů v každodenním životě. Konkrétní představy praktického života na středověkém přemyslovském hradě děti nakonec přivedly k řadě otázek o životním stylu obyvatel 13. a 14. století, z nichž nejpodrobněji jsme se zabývali „dějinami tepla“ (vytápění, pecí, kamen, krbů…).

Dalším bodem v úterním programu byl gotický hrad Radyně. Pevný strážní hrad na buližníkové skále s původním názvem Karlskrone založil před rokem 1361 císař Karel IV. Osvědčený architektonický návrh na stavbu pevnostního typu, uplatněný již např. na Kašperku, realizoval jako organizátor stavby pravděpodobně první purkrabí hradu Zdeslav Chlup. Do funkce dalších radyňských purkrabích byli později dosazováni příslušníci drobné šlechty z Plzeňska. Jejich hlavním úkolem bylo sledovat a zajišťovat bezpečnost obchodní cesty z Norimberka přes Řezno do Prahy, vykonávat soudní pravomoc nad přímými poddanými panovníka a zajistit v širším okolí správu královského majetku.

Pro edukační účely historického kempu bylo na hradě využitelných mnoho míst a témat. Zajímavou příležitost poskytla výstava erbů a znaků všech majitelů hradu ve zbrojnici hrubé věže, od zakladatele hradu Karla IV. (1361 - 1536), pozdějších držitelů hradu pánů ze Štemberka (1496 - 1561), Kokořovců (1561-1710), Černínů (1710 - 1816), Valdštejnů (1816 - 1920), až po nynějšího vlastníka a správce hradu město Starý Plzenec (od roku 1920). Při komentované prohlídce jsme rozšířili dosavadní základní znalosti dětí o heraldice a středověké symbolice vůbec. K dalším informacím o každodenním životě ve středověku jsme mohli využít i nově instalovanou archeologickou expozici, jež zpřehledňuje nejvýznamnější nálezy předmětů denní potřeby na hradě v době gotické a renesanční.

Jedno z nejpůsobivějších míst na hradě představuje beze sporu vrchol okrouhlé věže se skvělým výhledem do kraje. Při obhlídce celého kraje jsme s dětmi na západě identifikovali Plzeň a její hlavní architektonické dominanty, vzhledem k ideálním podmínkám jsme „našli“ i mnoho desítek kilometrů vzdálenou Přimdu, Šumavu, na jihovýchodě zbytky hradu Vlčtejna a směrem na východ také světlou a zářivou budovu zámku Kozel. Pohledem na sever jsme se vrátili zpět na pravý břeh Úslavy do Starého Plzence a v nových souvislostech ještě jednou zařadili do historického i geografického kontextu kopec Hůrka s rotundou sv. Petra a Pavla.

Konkrétní historické místo, gotický hrad, zde přesně podle našich představ splnilo úlohu působivé motivace pro vyprávění o dějinách celého kraje, o jeho zvláštnostech a specifikách.

2.3 Středa 27. 8. 2014 – Západní Šumava

Historické události západní Šumavy, zejména Sušicka, archeologické lokality, významné osobnosti, architektonické památky a etnografické tradice se staly námětem třetího dne historického kempu. Život v podhůří a v horách představuje problematiku, která velmi dobře propojuje témata historická a geografická, proto dějepisného programu využili i účastníci zeměpisného kempu. Naším zájmem bylo představit Sušicko jako zajímavý a kontinuálně využívaný region od pravěkého keltského osídlení až do moderní industriální historii.

Cesta na jihozápad Plzeňského kraje nás nejdříve zavedla do centra regionu, do Sušice. Původně středověké město založené Přemyslem Otakarem II. na důležité zemské stezce dnes představuje „otevřenou" galerii architektonických stylů a zajímavého měšťanského života. Od počátků keltského rýžování zlata v blízké Otavě až po osvobození města americkou armádou v roce 1945 si město Sušice vytvořilo řadu unikátních specifik - počáteční konkurenci s nedalekým prácheňským hradem, která v raném středověku znamenala soupeření „kdo z koho", přesvědčivou podporu táborského husitského svazu po celou dobu bojů kališníků s katolíky v 15. století, „přijetí" švédské armády v čele s Octaviem Piccolominim na konci třicetileté války, výstavbu typických měšťanských domů na hlavním historickém náměstí včetně hotelu Fialka (viz děkan Adam Fialka) a v neposlední řadě i podnikatelské aktivity Vojtěcha Scheinosta, který roku 1839 založil nejstarší sirkárnu v Čechách, budoucí celosvětově známý podnik SOLO.

Hlavní pozornost jsme v Sušici věnovali muzeu. Muzeum Šumavy vzniklo již roku 1880 v jedné z místností městské radnice. Zpočátku tvořily hlavní etnografickou expozici dary místních občanů, časem se jeho sbírky rozšířily o jedinečný nález cínového nádobí z přelomu 16. a 17. století z rodiny sušického měšťana Adama Čecha a také o sbírku skla z nedaleké annínské sklárny. Proto byl roku 1933 přijat návrh na přesun muzea do samostatné budovy, a začaly tak rozsáhlé adaptace jednoho z renesančních domů na náměstí (do r. 1934). Dnešní sušické muzeum seznamuje své návštěvníky především s historií sirkařské výroby a s dějinami sklářství na Šumavě. Ojedinělým exponátem je od roku 2004 sušický mechanický betlém, v němž je téměř 150 pohyblivých a stejné množství nepohyblivých figurek a objektů.

Dlouhodobým tématem, kterému se historických kempech věnujeme, je důležitá a vlastně výsledná stránka historikovy práce, totiž prezentace vědeckých výzkumů a závěrů. V oblasti hmotných pramenů jsou to tedy velmi často muzea, která volíme jako cíl našich tras. Následujícím bodem v programu tohoto dne byly Kašperské Hory, areál historického městečka a také místní muzeum.

Muzeum Šumavy v Kašperských Horách by svým etnografickým a přírodovědným zaměřením snad ani nepřesáhlo kvantitou a kvalitou obvyklé expozice malých místních muzeí, na něž jsme v Čechách zvyklí, nebýt dvou skvělých expozic. Tou první je největší

sbírka šumavského skla, kterou zde představují především výrobky z Annína a Lenory. Druhou „lahůdkou“ pak byla v době naší exkurze výstava gotické plastiky západních Čech, unikátní soubor nejstaršího sochařského umění v našich zemích. Strnulé dřevěné plastiky gotických madon postupně „ožívaly“ vyprávěním o středověkém odívání, jídelníčku, estetických i duchovních hodnotách, zdravotní péči a mnoha dalších aspektech života lidí ve 13. a 14. století. Nebývá obvyklé, že právě strohá a přísná gotika zaujme děti, které si vybírají spíše líbivé motivy barokní či renesanční. O to zajímavější bylo závěrečné dětské hodnocení celé expozice, v němž účastníci historického kempu projevili nadšení právě pro tento styl a způsob života.

Kašperské Hory však byly pro historický kemp lákavým cílem i z hlediska celkové podoby a historie města. Město samotné je poprvé zmiňováno roku 1337. Původně hornická osada, známá těžbou zlata, byla za Jana Lucemburského povýšena na horní město. Kašperské Hory pak představovaly už téměř vždy královské zboží. Císař Karel IV. dal k ochraně zdejší Zlaté stezky do bavorského Pasova vystavět hrad Karlberg, dalšími privilegii město povýšil mezi královská i Rudolf II.

Nejenom zajímavá fakta o historii, ale i náhodně zvolená forma prohlídky města vylepšily naši původní představu o tomto bodu programu. Studentka sušického gymnázia, dlouholetá účastnice historického kempu, svůj zájem o dějiny uplatňuje i coby turistická průvodkyně právě v Kašperských Horách. Původní plán jsme tedy jen detailně pozměnili a nechali samozřejmě vyniknout dětský výkon a aktivitu. Prohlídka kostela, měšťanských domů na náměstí i v postranních ulicích byla vynikající a prostřednictvím improvizovaného vystoupení jedné z účastnic kempu pro děti o to lákavější.

Dalšími zajímavými vstupy středečního odpoledne byla zastávka u bizoní farmy a na několika místech Vchynicko-tetovského kanálu. Těžba a zpracování dřeva představovala vedle dolování zlata a sklářské výroby nejrozšířenější produkci šumavských obyvatel po celá staletí. Středověkou řemeslnou výrobou a později také technickým pokrokem na pozadí průmyslové revoluce jsme se zabývali právě na těchto místech. Nejdříve samotná výstavba kanálu pro plavení dřeva a později také různé technické stavby podél jeho toku dětem představily životní styl šumavských obyvatel v posledních dvou staletích. Pro prezentaci úctyhodných a přitom jednoduchých výrobních technologií v 18. a 19. století jsme vybrali tzv. rechle na plavebním kanále. Jde o dřevěné trámové lávky, které sloužily k zadržování plujícího dřeva. Kmeny zde byly spočítány, usměrněny a plánovitě vypouštěny dále po Vltavě do papíren podél toku. Pro plavce byla v prostoru rechle připravena bidla sloužící k uvolňování naplaveného dříví. Otvory v podlaze lávky bylo možno využít pro zasunutí trámků, které za nízkého stavu vody sloužily k zadržení dřeva, a to až do doby než z okolních tůní a jezírek dorazila vyšší vlna.

Posledním a do jisté míry vrcholným bodem programu sušické historie byl „výlet“ do doby Keltů. Archeoskanzen v Prášilech u Sušice sice poněkud ztratil svůj „lesk“ nedávným

požárem, přesto však výborně navodil atmosféru pravěkých dob a prvních „výrobců“ zlata. Archeopark vznikl díky aktivitě občanského sdružení Keltoi v roce 2005. Od tohoto roku až do loňského zmíněného požáru bylo v rozsáhlém areálu zbudováno mnoho staveb přesně v duchu keltských technologií. Unikátní a naštěstí zachovalá je největší rekonstruovaná keltská vstupní brána ve střední Evropě a dále jediný sněmovní srub (panský dům) v Čechách. Na začátku prohlídky archeoskanzenu se trochu zdálo, že situace je nevlídná – celodenní únava, množství dosavadních zážitků a nepříjemný fakt chybějících objektů v archeoparku. Obavy lektorů se však ukázaly být zcela zbytečné – plánovaný věcný, ale krátký výklad na místě keltské vesnice děti nakonec „natáhly“ svými dotazy na celou hodinu.

2.4 Čtvrtek 28. 8. 2013 – Východní Šumava

Pro čtvrtý den dějepisného kempu jsme zvolili jihovýchodní cíp Šumavy. Jako nejzajímavější a nejlákavější objekty jsme vyhodnotili Lipno, Vyšší Brod a Český Krumlov. Historický program zaujal také skupinu zeměpisného kempu a kempu anglického jazyka, které jej využily pro své zaměření.

Lipno je nazýváno jihočeským mořem. Údolní nádrž představuje umělé vodní dílo vybudované na řece Vltavě v letech 1952–1959. Jde o největší vodní plochu na území České republiky. Přehrada, ležící převážně na území Chráněné krajinné oblasti Šumava, je nejvýše položeným stupněm Vltavské kaskády. Umělé jezero, které zadržuje vodu o objemu 306 mil. m^3, se rozprostírá mezi obcemi Želnava a Lipno nad Vltavou v délce 48 km a s průměrnou hloubkou 6,6 m (max. 21 m). Výstavbou přehrady se podařilo spoutat ničivou sílu vody projevující se v minulosti při častých záplavách a zároveň využít vodní potenciál k výrobě ekologicky čisté energie.

Cestou k hlavnímu areálu, který nabízí řadu volnočasových vzdělávacích i pohybových aktivit, jsme se nejdříve zastavili u hráze vodního díla s hydroelektrárnou. Dále jsme už měli naplánovanou stezku v korunách stromů - naučnou trasu v délce 372 m na dřevěné konstrukci ve výšce 24 m. Stezka je zakončena 40metrovou vyhlídkovou věží.

Dalším cílem čtvrteční společné exkurze byl cisterciácký klášter Vyšší Brod. Na pravém břehu řeky Vltavy se zachoval rozlehlý klášterní areál. Nejvýznamnější stavbou kláštera je beze sporu zdaleka viditelný klášterní kostel vystavěný na půdorysu latinského kříže. Kostel s přilehlými budovami byl stavěn postupně od 60. let 13. století a dokončen po roce 1380. Klášter založil Vok z Rožmberka roku 1259, v témže roce sem povolal cisterciáky z rakouského Wilheringu. Stará pověst praví, že Vok z Rožmberka přijel jednoho dne do Vyššího Brodu, kde chtěl vykonat pobožnost u kaple na místě dnešního kostelíka sv. Anny. Při brodění Vltavy se topil a za záchranu života slíbil postavit na místě kaple klášter. Na přání zakladatele se Vyšší Brod stal rodovým klášterem, v němž bylo pohřbeno deset generací této rodiny. Vyšebrodský chrám tak představuje nejvýznamnější české rodové mauzoleum

s kontinuitou od 13. do 17. století. Jako první spočinul v kapitulní síni popravený Záviš z Falkenštejna.

Unikátní památkou českého zlatnického umění, na níž jsme ve Vyšším Brodě zaměřili odborný výklad a další didaktické aktivity dětí, je tzv. Závišův kříž. Středověký dvouramenný byzantský kříž (70 cm vysoký a 28 cm široký) je zároveň nejvzácnějším kusem vyšebrodského klášterního pokladu. Dostal jej pravděpodobně Záviš z Falkenštejna z bývalého pokladu uherských králů při své druhé svatbě se sestrou Ladislava Uherského. Kříž je zhotoven ze stříbra, na němž jsou položeny lístky arabského zlata. Úžasná zlatnická práce vrcholí v soustavě drahokamů a obrovských perel, rozložených ve skupinách na koncích i po celé délce křížových břeven tak, že jejich velikost a barevná souhra odpovídají požadavkům středověké symetrie.

Prohlídku klášterního areálu, a především objekt Závišova kříže jsme využili pro prezentaci nejzajímavějších zlatnických artefaktů souvisejících s českou historií. Děti samy vybíraly „objekty národní hrdosti“, mezi něž podle očekávání zařadily korunovační klenoty a také relikviář sv. Maura, památku, jež je spojena se západočeským hradem Bečov.

Do programu unikátních pamětihodností jihovýchodní Šumavy jsme jako poslední místo vybrali Český Krumlov. Středověké město, které obklopují meandry Vltavy, je od roku 1963 městskou památkovou rezervací a od roku 1992 je zapsáno na seznamu světového dědictví UNESCO .

Hrádek na levém břehu Vltavy byl založen zřejmě okolo roku 1230 synem Vítka z Prčice. Vítkovci na Krumlově představovali jen jednu z větví významného rodu, a tak, když v roce 1302 krumlovská linie vymřela, ujali se dědictví páni z Rožmberka, představující další větev rodu Vítkovců. Bezprostředně poté přesídlili z hradu Rožmberk na Krumlov a město se stalo střediskem jejich rozsáhlého panství. Za vlády mocného jihočeského rodu Rožmberků vznikla většina gotických a renesančních památek ve městě. Ve druhé polovině 16. století, za vlády Viléma - nejvyššího královského purkrabího, a Petra Voka z Rožmberka, došlo k velkorysé přestavbě krumlovského hradu na pohodlné zámecké sídlo. Nákladnou přestavbou zámeckého komplexu se však Petr Vok zadlužil a v roce 1601 byl nucen prodat Krumlov císaři Rudolfu II. V roce 1719 přešlo krumlovské vévodství na rod Schwarzenberků, v jejichž majetku zůstalo až do roku 1940.

Výklad osudů vítkovského rodu i složitých souvislostí výstavby českokrumlovského městského areálu jsme se v závěru dne rozhodli prověřit souhrnným pracovním listem. Hodnotnější se nakonec ukázala být diskuse nad hlavními zážitky celého dne, v níž jsme i tak zopakovali zajímavou detailní faktografii, kterou jsme prezentovali celý den.

2.5 Pátek 29. 8. 2014 – Plzeň historická

Poslední den dějepisného kempu jsme věnovali tradičním a působivým objektům spjatým s plzeňskými dějinami. Exkurze po historickém jádru města „odstartovala“ na Náměstí republiky a pokračovala dále především s ohledem na aktuální odborný zájem a přání dětí. Jisté nepodkročitelné minimum pro nás samozřejmě představovaly stavby, které reprezentují klíčové epochy v historii města - chrám svatého Bartoloměje, monumentální raně gotický kostel s nejvyšší věží v České republice, renesanční radnice architekta Giovanniho de Statia z poloviny 16. století, částečně zbarokizovaný gotický kostel Nanebevzetí Panny Marie, původní františkánský klášter, barokní budova plzeňského biskupství z „dílny“ Jakuba Augustona, areál měšťanských domů s freskami od Mikoláše Alše a v neposlední řadě i významné budovy z přelomu 19. a 20. století – pseudorománský objekt plzeňské synagogy a historizující architekturu Divadla Josefa Kajetána Tyla. Další zastávky si „vynutily“ dotazy a zájem dětí. Konkrétně jsme diskutovali o estetické hodnotě i historickém významu sadového okruhu na místě původních městských hradeb, vyhledali jsme zde zkamenělé araukarity a přesličky z paleontologického naleziště u Radnic a zastavili se i sousoší světoznámých loutek Spejbla a Hurvínka z dílny Josefa Skupy. Jako další bod programu jsme představili Měšťanskou besedu coby architektonický výsledek národních obrozeneckých snah 19. století, diskutovali jsme také o původním klášteře dominikánek a následném filozofickém institutu, kde studoval i hudební skladatel Bedřich Smetana, nynější Státní vědecké knihovně. Neplánovaným cílem dopolední trasy se staly i Masné krámy, dnešní výstavní síň Západočeské galerie, původně však městská tržnice z roku 1392, která svému účelu sloužila až do 50. let 20. století. K další prezentaci měšťanského života v minulosti jsme využili nejdříve vodárenské věže, jež byla součástí městského opevnění při bývalé Pražské bráně a v minulosti sloužila k naplňování historických kašen na náměstí Republiky a následně také Mlýnské strouhy, vodního kanálu na východní straně městských hradeb, který kdysi přiváděl vodu do Panského mlýna, a který byl v roce 2010 rekonstruován do podoby umělého jezírka s působivým parkovým areálem v okolí.

Dopolední procházku městem jsme mohli zakončit na ideálním místě, před ojedinělou freskou Historia mundi, zobrazující na jedné z budov současné pěší zóny klíčové postavy plzeňských dějin. Jako již tradičně nás na tomto místě po náročné půldenní naučné trase účastníci historického kempu v podstatě překvapili vynikajícími znalostmi, které prokázali ve fixačních úkolech a aktivitách. Z hlediska pozornosti a vnímání nových faktů projevily děti opět vynikající schopnosti a pro nás nesmírně potěšující přirozený zájem o dílčí témata z historie města a z problematiky jeho významných osobností.

Odpolední program byl věnován Západočeskému muzeu, konkrétně ojedinělé sbírce zbraní. Plzeňská městská zbrojnice je největší dochovanou historickou zbrojnicí v České republice. Byla založena už v roce 1363, a to císařem Karlem IV. Hlavní fond tvoří palné zbraně a zbroj od 14. až poloviny 17. století - sbírka gotických pušek, hákovnic s luntovým zámkem, soubor mušket z období třicetileté války a v neposlední řadě i originální zbraně husitských polních

vojsk. Zajímavým doplněním expozice je zachovalé zdivo v podzemí muzea, které dokládá rozsáhlou plzeňskou středověkou fortifikaci a také panoramatický obraz znázorňující dobytí Plzně Arnoštem Mansfeldem v roce 1618. Součástí výstavy je i sbírka kamenných portálů ze zbořených plzeňských domů.
Pro závěrečné shrnutí hlavních dějinných mezníků i klíčových objektů v Plzni jsme zvolili poslední bod exkurze – mázhaus plzeňské radnice s modelem historického jádra města.

3 Závěr

Akce pořádané pro talentované děti mají mimořádný význam. Poslední čtyři roky, po které trvá projekt Podpory talentovaných žáků v Plzeňském kraji, tedy každý další ročník vzdělávacích kempů, nás staví před nelehký, ale velmi lákavý úkol - posunout naše odborné představy a plány týkající se obsahu i forem týdenního soustředění o značný „kus“ dál.

Cílem organizátorů historického kempu zůstává i pro příští ročníky především program nabízející dětem co nejpestřejší a nejširší spektrum témat, konkrétních kulturně-historických objektů a zajímavých osobností regionální historie, forem práce a didaktických výstupů. Pro pedagoga je jistě příjemné konstatovat, že rok po roce prohlubujeme náročnost této programové přípravy i její prezentace. Pro týdenní soustředění talentovaných dětí se zaměřením na historii jsme letos opět velmi pečlivě volili odbornou nabídku, didaktické aktivity i formy práce, jež by zohlednily aktuální složení skupiny a zájmy dětí. Podobně jako v minulých letech je nesmírně potěšující z pozice metodika i lektora učinit závěr, že od žáků a studentů, kteří představují účastníky krajské olympiády či vítěze okresních kol, můžeme jistě očekávat nadstandardní znalosti a přirozený zájem, avšak setrvalá pozornost dětí, soustředěnost a prokazatelné pochopení nových námětů nás i letos nelíčeně překvapila.

Účastníci letošního ročníku opět prokazovaly v průběhu celého týdne schopnost samostatně či skupinově pracovat, kultivovaně vnímat rozsáhlé informační celky v muzeích a v dalších historických objektech, interpretovat a uplatnit získané poznatky jak v didaktických aktivitách, tak ve spontánních diskusích.

4 Použitá literatura

BĚLOHLÁVEK, M.: Dějiny Plzně. 1. Od počátků do roku 1788. Plzeň, 1965.
BĚLOHLÁVEK, M.: Vzpomínky na starou Plzeň. Plzeň, 2000. ISBN 80-7211-082-9.
DOUŠA, J.: Dějiny Plzně v datech: od prvních stop osídlení ať po současnost. Praha, 2004. ISBN 80-7106-723-7 .
ČEPELÁK, V.: Dějiny Plzně. 2. Od roku 1788 do roku 1918. Plzeň, 1967.
KUMPERA, J.: Západní Čechy od A do Z: historie, památky, příroda. Praha, 2003. ISBN 80-7306-060-4.
MENCL, V.: Sedm kapitol z její výtvarné minulosti. Plzeň, 1961.
VÝCHODSKÁ, H.: Dějepis hrou. Plzeň, 2008.

5 Kontakt na autora

PaedDr. Helena Východská
Katedra historie FPE ZČU v Plzni
hvychod@khi.zcu.cz

Přílohy

Příklad didaktické aktivity s historickým námětem

KOSTNICKÁ ABECEDA:

A – arcibiskup …….……..
B – bazilejská kompaktáta, Betlémská kaple ……...
C – ……....….
D – ……...…
E –
……
F –
……
G – ……
H – ……
Ch – ……..……
I – ...……..……
J – ……
K – koncil, kacíř, Kostnice, kalich, křižáci, kazatelé, konšelé, kropáč……
L – ……
M – ……...……
N – ……...

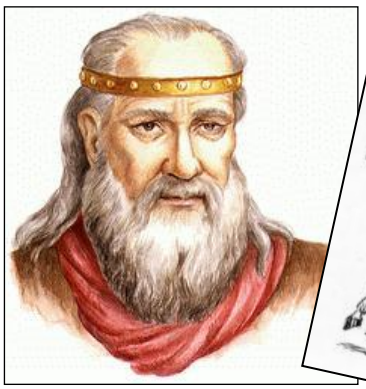
O **– ……**
P **– ……**
R **– ……**
S **– ……**
T **– ……**
U **– ……**
V **– ……**
Z **– ……**

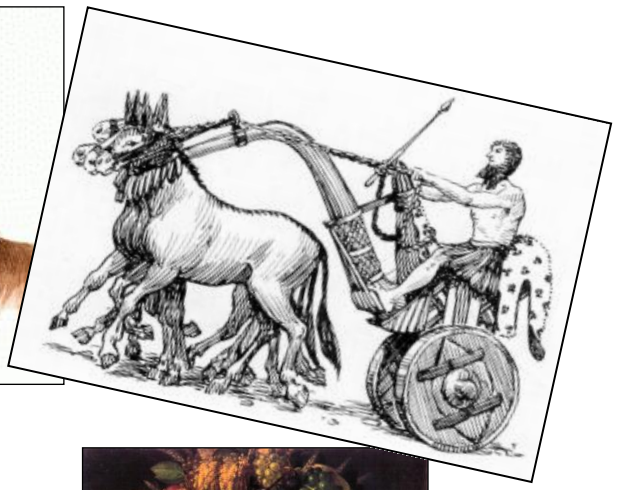

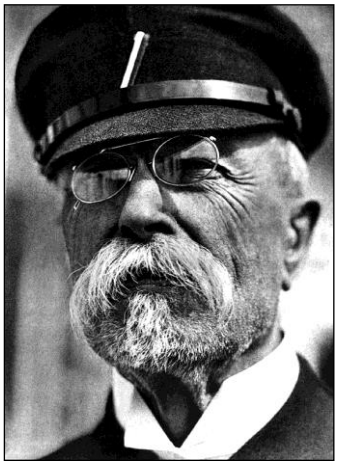

TVRZENÍ	**ANO / NE**
1. Mohla se Karel IV. před svou korunovací umýt mýdlem?	
2. Mohl si Jan Hus zapsat poznámky ke kázání grafitovou tužkou?	
3. Mohl si Přemysl Otakar II. objednat kávu k snídani?	
4. Mohl si Jan Mydlář nechat vytetovat na paži obrázek meče?	
5. Mohl si Tomáš G. Masaryk nosit na jednání svačinu v plastové krabičce?	
6. Mohla si Marie Terezie v soukromí vzít na chuť žvýkačku?	
7. Mohla Eliška Přemyslovna tajně mlsat čokoládu?	
8. Mohl si Jan Jessenius zapálit doutník?	
9. Mohl by dostat Jan Lucemburský transfuzi krve?	
10. Mohli si Cyril a Metoděj po roční cestě na Velkou Moravu připít vínem?	
11. Mohla Jana z Arku psát dopis husitům do Čech s brýlemi na nose?	
12. Mohl si Sámo na svém sídle nechat zasklít okno?	
13. Mohl si Josef II. vzít na angínu antibiotika?	
14. Mohl si sv. Václav srdce dát k obědu řízek s bramborovou kaší a pivo?	
15. Mohli první Slované na Říp vyjet na kolovém voze?	

ODBORNÝ ZEMĚPISNÝ KEMP

Jiří SUDA
Jiřina VILDMANOVÁ

1 Úvod

V letošním roce již po páté v řadě byl uskutečněn Zeměpisný kemp talentované mládeže Plzeňského kraje. Zeměpisného kempu se zúčastnili úspěšní řešitelé krajských kol zeměpisné olympiády. Jak se stalo již tradicí, letos opět stoupl zájem o účast na kempu a letošní účast dosáhla již 19 zúčastněných. Tradice byla dodržena i při výběru programu, kde vedoucí a garanti programu zeměpisu úzce spolupracovali se svými kolegy z dějepisu, takže terénní výuka probíhala společně, což bylo opětovně kvitováno s povděkem (viz hodnocení účastníků kempu). Cílem výběru jednotlivých lokalit byla idea ovlivnění představ žáků o krajině a jejího využití z pohledu současnosti a historického vývoje. Pro letošní program jsme zvolili západní část jižních Čech (Lipensko a Českokrumlovsko) a Šumavu. Nosným, každoročním, tématem byla i Plzeň, letos z pohledu říční sítě a jejího vlivu na rozvoj města. Kromě neformálního vzdělávání byl také letos zařazen blok soutěží a geografických her, který se stal nedílnou a hlavně oblíbenou součástí pětidenního pobytu. Nelítostné klání čtyř družstev vrcholilo poslední den, kdy o celkovém vítězi rozhodoval jediný bod. Závěrečné předání symbolických cen a krátké zhodnocení proběhlo již v očekávání příjezdu rodičů a odjezdu domů.

2.1 pondělí 25. srpna

Příjezd, prezentace, uvítání účastníků, ubytování.

Beseda na téma Plzeňský kraj. Ukázka tématu z besedy (sylabus)

Nástin geologie Plzně v současných administrativních hranicích:

Horniny proterozoika (starohor), především jde o droby, pískovce, břidlice a jílovce, slabě přeměněné, původně mořské sedimenty

- Mocnost těchto sedimentů je více než kilometrová. Obsahují vložky spilitů, buližníků a pyritických břidlic.
- Spility jsou bazalty (lávy) podmořských výlevů, buližníky jsou křemité sedimenty, jejichž vznik je patrně spojen s vulkanickou činností a dále s činností křemitých mikroorganizmů. Pyritické břidlice byly v 19. století využívány jako surovina pro výrobu dýmavé (české) kyseliny sírové – Plzeň Božkov.
- Droba – druh pískovce. Obsahuje nejméně 15 - 20 % jílovito-siltové základní hmoty (silt je označení pro zrnitostní frakci mezi jílem a pískem /0,002-0,06 mm/) a hojně nestabilních minerálů. Droby bývají tence vrstevnaté, časté jsou nerovnosti vrstevných ploch. Převládá šedá barva. Poměrně rychle zvětrává.
- Břidlice – usazená hornina složená hlavně z jílu a siltu. Patrná vrstevnatost, která umožňuje dobrou štípatelnost.
- Jílovec – je tvořen nejjemnější zrnitostní frakcí menší než 0,002 (popřípadě 0,004) mm. Klasifikace jílovců rozlišuje např. žáruvzdorné, bělící, kaolinové, illitové apod.

- Pískovec je zpevněný klastický (úlomkovitý) sediment. Rozhodující složkou jsou zrna písku (0,06 – 2 mm), jichž má být nejméně 25 % (jiné klasifikace uvádějí až 50 %). Dále je přítokem jíl a silt. Jednotlivá zrnka jsou spojeny tmelem – kalcitovým, křemitým či železitým. Vyhledávaný stavební kámen – především nejodolnější pískovec zpevněný křemitým tmelem.
- Horniny proterozoika byly v průběhu kadomské (předprvohorní) orogeneze zvrásněny a slabě metamorfovány. Vliv těchto hornin se projevuje především ve Štěnovické vrchovině a Radyňské vrchovině.
  Méně odolné komplexy tvořené břidlicemi jsou prostoupeny vložkami spilitů a vytvářejí oblejší vrcholy: Háje 436 m) u Koterova, Velká Homolky (371 m) v Plzni-Slovanech, Chlum (417 m) v Plzni-Doubravce.
  Buližníky tvoří nápadné skály a skalky, vystupující z břidlic a drob: Radyně (567 m) a Ostrá Hůrka (411 m) mezi Černicemi a Starým Plzencem.

Horniny paleozoika (prvohor) – břidlice, prachovce, diabasy, tufy, granodiority, černé uhlí, pískovce.

Sedimenty paleozoika zasahují do širšího okolí Plzně jen okrajově. Jedná se původně o výplň sedimentačních pánví, které sem zasahují ze středních Čech (pánev příbramsko-jinecká pánev pražská). V průběhu variského orogénu byly sedimenty zvrásněny a na Plzeňsku je výsledkem zvrásnění plzeňská synklinála.
Kambrium – podél silnice Letkov - Starý Plzenec malé odkryvy kambrických uloženin
Ordovik – mezi nejzajímavější ordovické uloženiny patří uloženiny chudých železných rud u Ejpovic (oolické krevelové rudy). Obsah Fe menší než 20 %. Těžba dříve, vrchol v 19. a první polovině 20. stol., nejvíce v 50. až 60. létech. Hrudkování v Dýšině. Konec 1967.
Velmi zajímavé jsou zachované ordovické zkameněliny na Černé stráni a vrchu Sutice
Sedlecká synklinála – Rokycanská pahorkatina
Variské migmatity – štěnovický masív (granodiorit šedé barvy) – Štěnovická vrchovina
Permokarbon – limnický
Karbonské sedimenty – utvářejí Plzeňskou pánev – jezerní pánev + radnická, manětínská, dolanská, sedimenty asi 1 km mocnosti, kontinentální molasa variského pohoří, charakterizována rychlými splachy do sníženin
Brekcie, slepence, pískovce, arkózy, tufy tufity
Plzeňská pánev S – J v délce asi 40 km (Dobřany-Chlumčany až za Kaznějov, západně k Heřmanově Huti (asi 20 km Z od Plzně)
Mirošovská pánev, Holoubkovská a Merklínská pánev
Těžba vrcholí v roce 1888 – 1,6 mil. t uhlí, poté postupně klesá, oživení v době II. sv. války. Počátkem 60. let těžba kolísá kolem 900 tis. t ročně, provozuje pět dolů mezi Plzní a Nýřany. Doly dosahují maximální hloubky cca 800 m (Nýřany). V 70. letech klesá těžba na 390 tis. tun ročně.
Poslední důl byl uzavřen počátkem 90. let – Krimich ložisko Vejprnice.
Kaolín – kaolinizace živců arkóz Kaznějov, Horní Bříza, Chlumčany
Karbonské pískovce – zlomová linie Radčice – Křimice, Roudná - Bílá Hora

Terciér, kvartér

- Pokles území, miocénní toky říční sítě z oblasti Tepelské vrchoviny, Českého lesa a Šumavy
- Společný tok vedoucí k SV změnil na Rakovnicku směr na SZ a zaústil do třetihorního jezera severočeské pánve
- Narušení saxonskou ektogenezí
- Příšovská Homolka 404 m, mimo rámec, Všerubský potok, Nevřeň
- Berounka 298 m – soutok
- Říční terasy: tři skupiny teras – svrchní, střední a spodní
- Nejvýše – pleistocén (možná pliocén) 345 – 350 m, Bory, Slovany, V Doubravky, úpatí Chlumu
- Střední st. Mindel – 325 m, chebská a domažlická trať, nám. T. G. M., Slovany, Doubravka, Skvrňany
- Nejnižší – riss, wurm – 2-4 m nad nivou řek, Náměstí Republiky, pivovar, Roudná
- Boční eroze – odnos, mezistupně, hloubka hloubkové eroze (zaříznutí řek) až 55 m
- Terasový systém - výstavba – paprsčitý půdorys
- Původně opevnění, hradby – inundační území, 40. léta 19. stol. – zboření hradeb
- Plzeňská kotlina – 280 km^2, střední výška 350 m, hlavní osa JZ - SV
- Touškovská kotlina – délka cca 8 km, šířka 6 -7 km, 50 km^2

Další témata: vývoj osídlení, rozvoj průmyslu

Techmanie Science Center

- Navštívená nová expozice 3D planetária (první v ČR), zhlédnutí projekce Život – jeho formy a proměny v čase a prostoru
- Trojrozměrná projekce na globus – profesionální snímky amerického Národního úřadu pro oceán a atmosféru (NOAA)
- Pohyby litosférických desek, zemětřesení, ohnivý pás Země
- Mořské proudy a větrné systémy Země
- Sluneční hodiny, skafandr, vznik tornáda
- Gyroskop, výukové programy – výroba vodíku, pohon raket apod.

Zeměpisné soutěže

- Vybrané ukázky soutěžních otázek v příloze

2.2 úterý 26. srpna

Dopoledne **testování** žáků klinickými psycholožkami.

Geocaching – viz příloha

Starý Plzenec

- Původní název pro přemyslovský hrad byl do 13. stol. Plzeň, pak Stará Plzeň, Plzenec a nyní Starý Plzenec
- Hrad byl postaven před rokem 976 v prostoru slovanského hradiště
- Pozdější požadavky na rozvoj města nebyly naplněny a sídlem se stala nově založená Plzeň
- Rotunda sv. Petra – nejstarší kamenná stavba z 2. poloviny 10. století, opravy a přestavba v 16. století

Exkurze do vinařského závodu Bohemia Sekt a. s.

- Výroba alkoholický nápojů – vína přírodní, šumivá, perlivá a desertní
- Historie výroby vína na Plzeňsku sahá až do středověku, odkud jsou písemné zprávy o vinařských sklepích zdejších klášterů
- 1871 byl v místech současného závodu založen pivovar Alt Pisenetz Brauhaus
- 1942 založen podnik Českomoravské sklepy šumivých vín, výrobu rozjíždějí J. Chmelař a M. Jernář, první sekt nesl název Black Widow
- 1945 zahájena výroba sektu Chateau Radyně – jde o nejdéle a nepřetržitě vyráběný sekt v ČR
- 1947 vyrobeno 65 tis. lahví
- 1948 přichází francouzský odborník L. Girardot a zahajuje klasickou (šampaňskou) výrobu sektů
- 1954 vyrobeno 300 tis. lahví
- 1970 začíná se s výrobou Bohemia Sektu
- 1979 vyrobeno 2,8 mil lahví
- 1995 privatizace, přejmenování na Bohemia Sekt
- 2007 vznik akciové společnosti Bohemia Sekt
- 2008 poprvé vyvezeno a prodáno v zahraničí 1 mil lahví
- 2013 vyroben 13 mil lahví
- Zajímavosti z exkurze – největší nádoba v ČR – tank na 1 mil litrů

2.3 středa 27. srpna

Sušice

- město založené patrně koncem 12. stol. v širokém údolí Otavy (435 m)
- později městem procházela větev Zlaté stezky (přes Kvildu a Kašperské Hory)
- město s bývalou světoznámou výrobou zápalek, dále sololitu, sololaku a PaPu
- Muzeum Šumavy – expozice sirkařství
- 1839 založena výrobna sirek – Vojtěch Scheinost
- Nebezpečná prvotní výroba – časté požáry, otravy
- V polovině 19. stol. zavedena výroba tzv. bezpečnostních zápalek z červeného fosforu
- Koncem 19. stol. spojení do koncernu SOLO
- Polovina 80. let minulého století – rekonstrukce a modernizace výroby
- Počátkem 21. stol. – ukončení výroby

Annín

- Proslavená ves s výrobou křišťálového skla, později brusírna
- Sklárna založena koncem 18. století vyráběla jako první v Rakousko-Uhersku křišťálové sklo
- Slavné výrobky – růžové sklo (použití zlata), duté skleněné výrobky (např. tělo houslí), plastické nálepy vzorů (např. květin)
- V roce 1934 zde bylo poprvé v ČR taveno sklo elektrickým proudem
- Na pravém břehu Otavy sejpy (lidově hrabata), pozůstatek po rýžování zlata
- Autokempink

Mouřenec

- Zalesněný vrch nad Annínem – 617 m
- Kostel z poč. 13. století, jeden z nejstarších v kraji, pozdně románský

- Pozdější úpravy – ve 14. stol., 15. stol. – z té doby hvězdová klenba presbytáře, v 18. stol. přistavena jižní barokní kaple
- Kolem kostela byl hřbitov
- Dnes je v prostoru kostela zbudována kostnice

Kašperské Hory
- podhorské město 740 m
- původní název obce byl Reichenstein, později Berg-Reichenstein, po koupi hradu Kašperk 1617 Kašperské Hory
- od 14. stol. významné středisko těžby zlata
- zlatorudný revír kašpersko-horský
- počátek těžby konec 13. století
- od roku 1366 prochází obcí větev Zlaté stezky vedoucí od Kvildy na Klatovy
- od roku 1584 obec povýšena na královské horní město
- koncem 18. století (1777) jsou důlní práce zastaveny
- místo dolů se objevují sklárny a u Lidových Dvorů na Losenici papírna (druhá nejstarší na Šumavě)
- renesanční stavba radnice

Těžba zlata
- zlatonosnými horninami, v nichž se zlato nachází, jsou žuly moldanubického plutonu variského stáří (prvohorní)
- složité hydrotermální pochody vedly ke vzniku zlatonosných křemenných žil – primární ložisko
- v minulosti byla zjišťována největší koncentrace zlata při povrchu, proto hloubky dolů dosahují asi 70 m
- kašpersko-horský rudní revír je asi 7 km dlouhý a 2 km široký
- počátkem 15. století se uvádí 37 dolů a těžebních jam
- Amálino údolí = údolí Zlatého potoka, dnes naučná stezka hornictví, opuštěné štoly
- Rýžování zlata v potoce

Seismická stanice
- V údolí Zlatého potoka ve štole Kristýna je od roku 1961 zbudována světoznámá seismická stanice
- Nepřetržité monitorování otřesů zemské kůry, vysoká rozlišovací schopnost, citlivost
- Nejmodernější seismografy
- Exkurze do štoly, prohlídka pracoviště

Vchýnicko-Tetovský plavební kanál
- autor projektu inženýr Josef Rosenauer (1735 – 1804) ve službách Schwarzenbergů, čestný občan Vídně a Prahy
- umělý vodní tok (plavební kanál) postavený v letech 1799 – 1801 v délce (původně plánovaných 17,8 km) 14,4 km
- kulturní památka technického významu
- plavení probíhalo v jarních měsících po tání sněhu a při letních přívalových deštích, nepřístupné lesy Šumavy – dostatek dřeva – odbytiště daleko (např. Praha), není vybudována silniční či železniční síť

Beseda o ŠuNAPu

- Geologie Šumavy – jednotvárná a pestrá série, žulové masivy
- Nerostné suroviny - železo, zlato, stříbro, polymetalické rudy, grafit, vápence
- Zalednění – jezera, mrazové tvary
- Reliéf – pláně, mokřady
- Výšková členitost – výškové vegetační stupně – původní výškové stupně
- Doubravy – stupeň pahorkatinný – do 400 m
- Bučiny – stupeň podhorský 600 – 900 m
- Horské bučiny – stupeň nižší horský 900 – 1200 m
- Horské klimaxové smrčiny – stupeň vyšší horský 1200 – 1400 m
- Subalpínský – nad 1400 m
- Horní hranice lesa na Šumavě kolísá v závislosti na expozici svahů okolo 1400 m
- Osídlování Šumavy v souvislosti s obživou – nedostupnost, drsné klimatické podmínky
- Sklárny – těžba rud – dřevařské osady – hamry – plátenictví – papírny – zpracování dřeva – stezky – budování dopravní sítě
- Horší podmínky pro zemědělskou výrobu – pastevectví

Antýgl

- bývalý královácký dvorec
- skupina roubených a zděných stavení, stavby typicky šumavské, tzn. Rozlehlé, dvoutraktové, polovalbové šindelové střechy, široké nízké štíty, nechybí zvonička
- vikýřům tvaru, který je vidět na Antýglu, se říká volská oka
- od 16. stol malá sklárna na výrobu pateříků (korálků) pro růžence
- zpočátku pouze jedna pánev – ein Tigel, odtud název
- později zájezdní hostinec
- dnes autokempink

Rechle

- hradlový most rekonstruovaný v roce 2001
- původně vybudován k odvádění části protékající vody z Vydry do Vchynicko-tetovského kanálu za účelem plavení dřeva
- v současnosti je voda odváděna do vyrovnávací nádrže u Srní a slouží pro pohon turbíny vodní elektrárny v Čenkově Pile
- do roku 1953 sloužil jako silniční most

Prášily

- archeopark zaměřený na život Keltů (dobu laténskou – 6. – 1. stol. př. n. l.)
- rekonstrukce panského domu, roubeného srubu, vstupní brány s obrannou věží a kamennou zdí

2.4 čtvrtek 28. srpna

Stezka korunami stromů

- Lipno, vrch Kramolín (901 m)
- lanovka, sjezdovky, lanová dráha, sjezd na bikerech
- délka stezky je dlouhá 675 m, zakončená 40 m vysokou vyhlídkovou věží
- 11 zastávek s naučným programem či adrenalinovým zážitkem

- nejdelší suchý tobogán v ČR o délce 52 m
- cesta vede v korunách stromů smíšeného lesa
- panoramatický rozhled na Lipenské jezero, Šumavu, Novohradské hory a případě vhodného počasí i Alpy

Lipno nad Vltavou
- Původně dřevařská osada ze 13. stol. (680 m)
- Voroplavba, zde se vory rozebíraly a koňmo se přepravovaly do V. Brodu
- Loučkovické papírny

Frymburk
- Původně založená ves při brodu přes řeku (730 m)
- 13. stol. – trhová ves, z téhož stol. kostel Sv. Bartoloměje
- Stará škola (jedna z nejstarších známých v jižních Čechách)
- Kašna, pranýř se zvonem, Mariánský sloup

Černá
- První písemná zmínka 1268 (patří do vlastnictví kláštera Zlatá Koruna)
- Obec na obchodní stezce z Českého Krumlova do Pasova (728 m)
- Těžba kvalitního grafitu

Horní Planá
- Založena ve 14. století na brodu (776 m)
- Později významné obchodní středisko
- Rodiště A. Stiftera (rodný dům)

Lipno
- Vltavická brázda (45 km dlouhá, 2-4 km široká)
- JV třetina zatopená Lipenskou vodní nádrží
- Největší vodní plocha v ČR – 48,7 km^2, šířka max. 10 km, průměrná hloubka 6-7 m, největší 22 m, plocha povodí 950 km^2
- Vodní dílo bylo vybudováno v letech 1952-1959 jako čtvrtý stupeň tzv. Vltavské kaskády (po Vrané, Štěchovice a Slapy)
- Později vybudován druhý stupeň nad Vyšším Brodem – Lipno II, jako vyrovnávací nádrž
- Délka sypané hráze je 282 m, výška 25 m, nadmořská výška koruny 729 m. n. m
- Zajímavostí je 3,6 km dlouhý podzemní odpadní tunel do nádrže Lipno II

Čertova stěna
- NPR na JV svazích hory Luč, chráněno od r. 1934
- Vzácná společenstva otevřených sutí, reliktních smrčin, březových borů a květnatých bučin
- Kamenité sutě se vyvinuly na žulách moldanubického plutonu
- Periglaciální modelace reliéfu – mrazové sruby, izolované skály (tory), skalní hradby, balvanová moře
- V řečišti Vltavy vyvinuté evorzní tvary – obří hrnce

Český Krumlov
- Městská památková rezervace, od roku 1992 památka UNESCO

- Založen v první pol. 13. stol. na meandrech Vltavy (492 m)
- Zámek, Dolní hrad – Hrádek, Horní hrad, mincovna, most, divadlo, zámecká zahrada
- Významné turistické centrum oblasti

Grafitový důl Český Krumlov

- Přístupný grafitový důl otevřený pro veřejnost 2008
- Z celkem asi 13 km vyražených chodeb je zpřístupněno asi 2 km (z toho elektrickým vláčkem asi 1 km)
- Těžba byla zahájena 1767 a s přestávkami trvala do roku 2003
- Grafit je nerost, tvořený čistým prvkem uhlíku, stupeň tvrdosti = 1 (jako mastek)
- Grafit je v přírodě poměrně hojný, ale vyskytující se v nepatrném množství
- Vytvoření grafitového ložiska je v přírodě poměrně ojedinělé
- Jihočeské grafity mají biogenní původ (nahromadění odumřelých organizmů), obsah uhlíku dosahuje 50 – 80 %
- Grafitonosné vrstvy zde dosahují 20 – 150 cm tloušťky
- Vytěžená surovina byla přepravována do Netolic, kde se čistila a dále upravovala
- Grafit položil základ vzniku tužkařství v Českých Budějovicích
- Průmyslové využití grafitu: ocelárny a slévárny, elektrotechnika, výroba žáruvzdorných materiálů, mazání strojů, plnidla do umělých hmot, sklářství
- Exkurze do grafitového dolu

2.5 pátek 29. srpna

Zeměpisné zvláštnosti Plzně

Vycházka zaměřená na říční síť, povodně, říční terasy a rozvoj města

- Borské pole – rozsáhlá plošina v nadmořské výšce cca 350 m, několik m mocná říční terasa (miocén – třetihory), tvořená štěrkovými písky a jílovými vrstvami, velký obsah opracovaných valounů
- Klatovská třída – křižovatka – fluviální říční štěrky – rozhraní terciéru a kvartéru (donau), terasa zasahuje až k Dobrovského ulici, mírný svah na Chodské náměstí jsou tvořeny svahovými usazeninami
- Za železničním mostem vstupujeme na střední terasu (asi 325 m) mindelského stáří, která pozvolna klesá až na křižovatku u Synagogy, kde leží spodní říční teras (asi 10 až 14 m nad hladinou dnešních řek), Náměstí Republiky leží na spodní terase, která je zde nepatrně mocná (decimetry)
- Systém plzeňských řek
- Berounka vzniká soutokem Mže a Radbuzy ve Štruncových sadech
- Zátopová území v Plzni – niva Mže od Křimic, údolí Úslavy od Koterova, Rabuza v Českém údolí, údolí Úhlavy od Štěnovic
- Povodňová vlna, kulminační průtok
- Příčiny: přívalový déšť, dlouhodobé srážky, náhlá jarní obleva spojená s deštěm
- N-leté vody – pětiletá, desetiletá, stoletá, tisíciletá … pětiletá není polovinou desetileté
- přehled maximálních a minimálních průtoků v Berounce v profilu Bílá Hora
- 2002 – 858 m^3, 1980 – 780 m^3, 1986 – 409 m^3
- 1935 – 1,6 m^3, 1947 – 1,83 m^3, 2000 – 1,89 m^3
- Výstavba Slovan, sportovišť ve Štruncových sadech

- Ukončení soutěže, vyhlášení výsledků
- Závěr kempu, odjezd

3 Závěr

Zkušenosti a poznatky z minulých ročníků Zeměpisného kempu umožnily lektorům a metodikům posunout úroveň náplně jednotlivých dnů. Cílem našeho snažení bylo poskytnout účastníkům jednak zajímavé lokality a témata, jednak je propojit do vazby člověk – společnost – krajina – příroda. Výstupy měly didaktickou návaznost na učivo a byly pokud možno přizpůsobeny žákovským zájmům. Zájem účastníků, jejich zvídavost a pozornost byly pro organizátory vděčnou odměnou. Založená tradice péče o talentovanou mládež v Plzeňském kraji (již pátý rok) je velice kladně hodnocenou akcí (veřejnost – rodiče, kolegové ze škol). Mezi soutěžícími je populární a vyhledávaná. Každoročně se pořadatelé setkávají s mladými lidmi, kteří mají zájem o svůj obor, chtějí na sobě pracovat a hlavně neberou kemp jako formalitu, ale jako místo, kde naleznou jednak odpovědi na své otázky a jednak poznávají Plzeňský kraj během terénní výuky. Uvědomují si, že příroda a hospodářství jsou velice těsně propojeným systémem, který s sebou přináší řadu problémů a potíží. Začínají se orientovat a chápat problematiku rozvoje společnosti. Protože takovýto přístup není možný v klasické školní výuce (časová náročnost, organizace výjezdů), mají možnost účastníci kempu mnohem rychleji, a z jejich pohledu nověji, vše poznávat. I letošní dotazníkové šetření vyznělo jednoznačně kladně. Účastníci byli spokojeni a jejich hodnocení náplně kempu a péče o ně bylo velice příjemnou četbou. Letošní zkušenosti opětovně potvrdily, že takovéto akce jsou smysluplné, vyhledávané a mají pozitivní dopad na formování dospívající mládeže. Zde je na místě vyjádřit poděkování všem, kteří se zasloužili o udržení této myšlenky péče o talenty a byli ochotni věnovat finance pro uskutečnění kempu. Jsme přesvědčeni, že vynaložené prostředky se znásobí v kvalitě přípravy našich žáků.

4 Literatura a prameny

BALATKA, B. 1978. Regionální členění reliéfu Západočeského kraje.
BIRNER, Z. 1980. Okolí Plzně.
CAIS, J., VOLDŘICH, L. 2011. Průvodce naučnou stezkou údolím Radbuzy.
CULEK, M. 1996. Biogeografické členění České republiky.
Českobudějovicko. Chráněná území ČR. 2003.
Český hydrometeorologický ústav. 1996. Hydrologické charakteristiky vybraných vodoměrných stanic ČR.
DEMEK, J. 1987. Hory a nížiny ČR.
CHLUPÁČ, I., ŠTORCH, P. 1992. Regionálně geologické členění Českého masívu na území ČR.
CHLUPÁČ, I. 2002. Geologická minulost České republiky.
Kolektiv. 1986. Jižní Čechy.
MERGL, M.,VOHRADSKÝ, O. 2000. Vycházky za geologickými zajímavostmi Plzně a okolí.
Národní parky Šumava a Bavorský les. Pohledová mapa. 2006.
Plzeňsko – příroda, historie, život. 2008.
Šumava – příroda, historie, život. 2003

Plzeňsko – turistická mapa 1:100 000. 2004.
Plzeňsko – turistická mapa 1:50 000. 2003.
Pootaví – Sušicko a Strakonicko. Turistická mapa 1:50 000. 1992.
Pošumaví – Vimpersko. Turistická mapa 1:50 000. 1995.
Pošumaví – Prachaticko. Turistická mapa 1:50 000. 1998.
Šumava – Trojmezí. Turistická mapa 1:50 000. 1992.
Šumava – Povydří. Turistická mapa 1:50 000. 1991.
Šumava – Lipno. Turistická mapa 1:50 000. 2010.

Internetové odkazy:
http://www.bohemiasekt.cz/component.php?cocode=section&seid=25
http://firma.bohemiasekt.cz/component.php?cocode=section&seid=16
http://www.grafitovydul.cz/
http://cs.wikipedia.org/wiki/Grafitov%C3%BD_d%C5%AFl_v_%C4%8Cesk%C3%A9m_Krumlov%C4%9B
http://foto.mapy.cz/41168-Cesky-Krumlov-Grafitovy-dul
http://www.stezkakorunamistromu.cz/zazitek/
http://www.kudyznudy.cz/Aktivity-a-akce/Aktivity/Stezka-v-korunach-stromu-s-toboganem-u-Lipna.aspx
http://cs.wikipedia.org/wiki/Stezka_korunami_strom%C5%AF
http://cs.wikipedia.org/wiki/Vodn%C3%AD_n%C3%A1dr%C5%BE_Lipno
http://www.lipensko.org/lipno.php

Přílohy:

1) Nej Plzeňského kraje:

- Věž 103 m
- Studna - Zbiroh
- Řeky – soutok
- Pivovar – největší výroba
- Škoda – bývalý největší podnik
- Okres PM – nejmenší okres v ČR
- Nejstarší (alespoň z části) dochované stavby Vladař asi 500 př. n. l. - halštat
- Největší poklad – Podmokly na Zbirožsku (1775 – 5 tis. keltských mincí, asi 40 kg Au)
- Největší husitské vítězství – Domažlice 1431
- Nejmenší podíl obyvatelstva mladších 15 let – okres PM
- Nejvýše položená obec Horská Kvilda 1070
- Nejvýše položené sídlo Filipova Huť 1093 m
- První tavba koksem – Darová na RO 1821
- Největší keramička – Horní Bříza, Chlumčany
- Nejstarší hrad – Přimda 1121
- Největší původní hrad – Rabí konec 12. Století
- Největší hradní věž Pajrek - 16x16 m
- Největší synagoga 1891-93 Emanuel Klotz, novorománský sloh
- Nejdelší železniční tunel 1747 m, postaven 1877, barabové – Italové

- První čtenářský spolek – Radnice – Puchmajer, 1818

2) Napiš, kde na světě jsou místa s největším přílivem, pokud víš, doplň stát.

Záliv Fundy – Kanada – 19,6 m
Ústí řeky Gallegos – Argentina – 18,0 m
Frobisherův záliv – Kanada – 17,4 m
Ústí řeky Severn – Velká Británie – 16,3 m
Granville – Francie – 14,7 m
Kingův záliv – Austrálie – 14,4 m
Záliv Saint Malo – Francie – 14,1 m
Penžinský záliv – Rusko – 13,2 m
Khambátský záliv – Indie – 12,5 m
Ústí řeky Colorado – Mexiko – 12,1 m

3) Co to je za město – hledáme město?

Města v ČR:

- Sídlo univerzity
- V blízkosti města automobilový závod Ecce homo
- V blízkosti města výroba piva
- V blízkosti města Mladečské jeskyně
- Sídlo arcibiskupství
- **OLOMOUC**

- Leží v blízkosti státních hranic
- Sídlo univerzity
- Blízko města zřícenina hradu Raduň
- Slezské muzeum, Muzeum armády ČR
- Řeka Opava
- **OPAVA**

- Nedaleko leží Velký Medník 633 m
- Nedaleko leží CHÚ Řežabinec
- V blízkosti leží město Putim
- Výroba pletených výrobků
- Nejstarší kamenný most v ČR
- **PÍSEK**

- V blízkosti města vrch Kozákov 744 m
- Naleziště chalcedonů a jaspisů
- Nedaleko se nacházejí Drabské světničky
- Muzeum polodrahokamů
- Hledané město leží jižně od Jablonce nad Nisou
- **TURNOV**

Přiřaď pohoří k následujícím indiciím:
- Těžba cínu, uranu a barevných kovů
- Velké Jeřábí jezero
- **Krušné Hory**
- Významná těžba uranu
- Nejstarší hrad v Čechách
- **Český les**
- Vápencová bradla
- Flyšové pohoří, CHÚ Čertoryje
- **Bílé Karpaty**

Hledej řeky ČR:
- Kralický Sněžník
- Hledaná řeka ústí do Dunaje
- **Morava**
- Pramení na svahu Pancíře
- Ústí do Radbuzy
- **Úhlava**
- Vzniká soutokem Křemelné a Vydry
- Ústí do Vltavy
- **Otava**
- Protéká Třebíčí
- Ústí do Dyje v nádrži Nové Mlýny
- **Jihlava**

4) Letíte z Prahy přes Tokio do New Yorku. Odlétáte v pondělí 20. dubna v jednu hodinu po půlnoci. Průměrná rychlost letadla je 1 000 km/hod. Který den přiletíte do N.Y.?

5) Kupec Sámo se svou družinou se vydali půlnočním směrem. Kterým směrem šli?

6) Rozloha naší republiky je přibližně stejná (nejvíce se blíží) jako rozloha:
- Belgie
- Běloruska
- Řecka
- Irska
- Nizozemska
- Dánska

7) Který z uvedených států netěží ropu:
- Rumunsko
- Norsko
- Velká Británie
- Řecko
- Francie

8) Je pravda, že ve Francii a Španělsku je podíl zemědělství na tvorbě HDP větší než ve Švédsku a Norsku?

9) Počasí a podnebí v České republice:
- Podtrhni správná tvrzení
- Vliv kontinentality našeho klimatu stoupá směrem východním
- Vliv oceanity našeho klimatu stoupá směrem západním
- Teplotní amplituda (rozdíl mezi zápornou a kladnou maximální teplotou) je větší u kontinentálního klimatu
- Nejnižší naměřená teplota na našem území byla – 42,2^{o} C
- Nejvyšší naměřená teploty na našem území byla 40,2 ^{o} C
- Nejteplejším měsícem je dlouhodobě červenec
- Nejméně srážek, které spadly během jednoho roku, je 247 mm
- Nejchladnějším místem v ČR je vrchol Sněžky (průměrná roční teplota 0,2 ^{o} C
- Nejdelší souvislá řada meteorologických pozorování je z pražského Klementina

10) Georeliéf (povrch) v České republice:
- Podtrhni správná tvrzení
- Krkonoše a Šumavy byly vyvrásněny v prvohorách
- Jeseníky a Orlické hory byly vyvrásněny ve druhohorách
- Česká tabule vznikla ve druhohorách transgresí moře
- Karpaty se vyvrásnily ve třetihorách
- Vápence, které daly vzniknout našim krasovým oblastem, se usazovaly během třetihor
- Od konce druhohor se okrajové (pohraniční) hory České republiky neustále snižují
- Doupovské hory a České středohoří, které jsou vulkanického původu, vznikly ve třetihorách
- Sprašové sedimenty mají svůj původ ve čtvrtohorách

11) Česká republika na mapě:
- Najdi správné dvojice rovnoběžek a poledníků, které přibližně vymezují krajní polohy naší republiky. Podtrhni správná tvrzení.
- 51° s.š. a 49° s.š.
- 51° s.š. a 49° j.š.
- 55° s.š. a 45° z.d.
- 12° z.d. a 19° v.d.
- 15° v.d. a 19° v.š.
- 12° z.d. a 19° v.d.

12) Česká republika - surovinová základna:
Podtrhni správná tvrzení.
- Nejsme soběstační v řadě surovin

- Jsme plně soběstační
- Nemáme dostatek ropy
- Kaolín vyvážíme
- Máme dostatek ložisek železné rudy
- Nedovážíme vápenec
- Nemáme dostatek zemního plynu

13) Živočišstvo v České republice:

- Podtrhni správná tvrzení.
- Perlorodka říční se v ČR vyskytuje v menších říčkách na Ašsku, Šumavě, Českomoravské vrchovině a Krkonoších.
- Kudlanka nábožná se vyskytuje v ČR pouze na jižní Moravě a Třeboňsku.
- Největší brouk žijící u nás – roháč obecný, chroust obecný dosahuje délky i s kusadly až 10 cm.
- Nejdelší had, který žije na území ČR, je užovka stromová, zmije obecná, dosahuje délky až 1,5 m.
- Největším hlodavcem žijícím v ČR je bobr evropský, ondatra pižmová. Může vážit až 30 kg.

14) Jezera v severní Evropě jsou pozůstatkem:

- vulkanické činnosti ve třetihorách
- ledovcové činnosti ve čtvrtohorách
- vrásnění v prvohorách
- zarovnaného povrchu z druhohor

15) Do západní Evropy se řadí následující státy. Podtrhni vybrané státy.

- Francie
- Velká Británie
- Itálie
- Řecko
- Irsko
- Nizozemí
- Polsko
- Bulharsko

16) Jakou převládající (hlavní) funkci mají níže uvedená města. Doplň.

- Mariánské Lázně
- Pec pod Sněžkou
- Kolín
- Mladá Boleslav

ODBORNÝ KEMP ČESKÉHO JAZYKA

Blanka HEJTMÁNKOVÁ

1 Úvod

Poslední prázdninový týden patřil talentovaným žákům a studentům Plzeňského kraje. Pět dnů prožila skupina úspěšných češtinářů na seminářích, exkurzích a při rozmanitých kreativních činnostech. K účasti na kempu českého jazyka byli pozváni žáci a studenti na základě výsledků národních literárních soutěží a Olympiády v českém jazyce, proto byl i program společenskovědního kempu zaměřený na rozvoj všech tří složek předmětu. V jazykové oblasti byl zaměřen na objevování bohatství českého jazyka formou drobných stylistických cvičení a her i rozsáhlejších prací, v literární části byla zohledněna tři z letošních výročí (W. Shakespeare, B. Hrabal, J. Neruda).

Pro formu prožitkového vzdělávání, jež lektorky (dr. Marie Hanzová, dr. B. Hejtmánková a dr. Eva Schneiderová) na základě úspěchu předchozích ročníků kempu zvolily, bylo výhodou stejné věkové složení účastníků (až na jednu bylo všem 16 let).

2 Program

Každý z pěti dnů kempu měl své zaměření, každý obsahoval kromě samostatných prací studentů i tematické exkurze.

Pondělí 25. 8. Divadelní Plzeň

- zahájení Pojďme si něco přát aneb Dotkněme se andělíčka
  staré pověsti plzeňské
  J. K. Tyl
- exkurze prohlídka obou budov Divadla J. K. Tyla
  možnost srovnání Nového a Velkého divadla
- jazykové hry – (M. Hanzová, E. Schneiderová)

úterý 26. 8. Starý Plzenec

- vznik Plzně, ústní lidová slovesnost, duchovní hudba středověku
- exkurze s ukázkami varhanní hry (Z. Ledvinová)
  duchovní hudba středověku (zpěv středověkých písní)
  - rotunda sv. Petra a Pavla
  - kostel Narození Panny Marie
  - kostel Narození sv. Jana Křtitele

  průvodcem byl Karel Kilbergr, spoluautor knihy Kostely Starého Plzence

středa 27. 8. Doteky minulosti

- soutěž Daniel, problematika holocaustu
- exkurze Velká synagoga, Stará synagoga, pamětní strom, dlažební kostky a kameny (výklad)
- Muzeum loutek v Plzni
  vzdělávací program „Paměť loutky“
  vlastní práce s loutkou – pověst (pohádka) inspirovaná historií rotundy ve St. Plzenci
- Knihovna města Plzně
  Shakespeare – Trnka: Sen noci svatojánské (film)
  W. Shakespeare – přednáška prof. V. Viktory

čtvrtek 28. 8. Plzeň s B. Hrabalem a dalšími osobnostmi

- Díky, pane Hrabale!
  Přednáška dr. Staňka
  četba z Večerníčků pro Cassia
- literární procházka s prof. Viktorou (umělecké osobnosti Plzně)
- pohádka a její zpracování / filmová adaptace – film Tři bratři

pátek 29. 8. Plzeň s J. Nerudou

- Jak přednášet poezii
  zásady přednesu uměleckých textů (B. Hejtmánková)
  četba z Nerudových Písní kosmických
- Techmania Science Center – Planetárium - filmy v 3D formátu

3 Zadané úkoly

Centrální úkol na celý kemp

vybrat jedno z témat a zpracovat text bez určení slohového útvaru (max. 1 strana A4)

1. Na světě je spousta lidí, kteří si myslí…
2. Ulicí procházel černý stín
3. Ohlušující ticho mi rve uši
4. Co vy na to, pane Hrabale?
5. Zapomenutá … (loutka, myšlenka, příhoda, fotka apod.)
6. Když se tak dívám kolem…

Rozsáhlejší úkoly na jednotlivé dny

zpracování inspirace jiných druhů umění (hudba, rotunda…) do literární podoby a následná práce s přinesenými texty

Drobné úkoly na jednotlivé dny

spočívaly ve vyjadřování konkrétního pocitu, zamyšlení nad slovy

1. VLOHY, TALENT, NADÁNÍ
2. SETKÁNÍ — Mám tě ve svém hledáčku
   Mé pocity před kempem
   Má tři plzeňská zastavení
3. HODNOCENÍ — Tato chvíle ČASU
   Tady vládla HUDBA
   Mapa VLASTNÍHO SVĚTA
4. SLOVA, SLOVA, SLOVA — Mé pocity před letošním kempem ČJ
   Co pro mne znamená DOMOV
   Podobnosti a podobenství

4 Ukázky z tvorby (originály bez jazykové úpravy)

Mám tě ve svém hledáčku

I.

Sedí a usmívá se. Klidně sedí vedle mne a mile se usmívá. Že bych se jí podívala na zoubek? Ruličkou papíru ji zkoumám jako pod mikroskopem.

Připomíná mi podzim. Takový ten teplý, slunečný podzimní den, kdy se naše oči topí v koupeli těch nejrůznějších barev. Živě si ji představím, jak skáče do hromady voňavých listů.

Slyším tichý smích a jemnost, se kterou mluví, je obdivuhodná. Cítím se, jakoby se vedle mě rozzářilo sluníčko.

Tahle dívka mě zaujala, jmenuje se Lucka a miluje hudbu. Bydlíme spolu na „padesáttrojce" a snad se poznáme o trochu víc. Tak nezapomeň, Lucko, mám tě ve svém hledáčku!

II.

Vidím tvář.
Milou tvář.
Snad… Je to tvář dívky?
Ach ano, je to dívka!
Je krásná…

Vlasy jí splývají na ramena a pramínky ostatních neposedných vlasů si pohrávají s konturami jejího obličeje. Zářivé oči doplňují ještě plné rtíky a krásný, ba přenádherný bílý úsměv.

Vzhled by vás snad mohl poněkud zmást. Na první pohled by mohla její krása působit jako prostředek k nesprávným pocitům. Ale opak je pravdou.

Jedná se o člověka velmi laskavého a ochotného kdykoli a s čímkoli pomoci. Znám ji teprve den a už vím, že bych ji mohla samou láskou snést!

III.

Růžová, zelená, čtvereček, trojúhelník…
Ptáš se, co dělám? Já popisuji. Popisuji, co je v mém hledáčku.

Slabý průsvitný šátek, na němž je spousta barev a obrazců.

Namířím výš a vidím tvé růžové rty a obrovský úsměv. Radost z tebe vyzařuje na míle daleko a tím zlepšuješ den všem lidem, kteří tě potkají. Ještě na něco jsem narazil…

Už to mám! - saxofon na řetízku. Přehlédl jsem to při prvním pohledu, ale teď to vidím přímo detailně. I ten řetízek toho hodně prozradí – například to, jak moc miluješ hudbu. Věřím, že na saxofon hraješ jako opravdový mistr. Chtěl bych tě někdy vidět na koncertě – ale ne jen v hledáčku – to bych si chtěl vychutnat!

Vyberte si písmeno a napište čtyřverší ve stylu Nezvalovy Abecedy

C Po úplňku Měsíc couvá,
zbývá jenom chvíle pouhá.

V písni Míši Davida
spousta céček přebývá.

K Na „K“ začíná slovo „kočky“,
jsou to spojené obloučky.
A každý jásá:
to je krása!

D Půlka chleba,
jenž nasytí hladové.
Luk, co vždy trefí cíl.
Trošku při těle,
ale není lakomé.
D já chtěl popsat tím vším.

L Laskavost, láska a líbeznost
mocná jsou to slova
když čárka s druhou splyne snad
pojit můžeš znova.

Tato chvíle, setkání. Pokuste se vyjádřit svůj pocit.

Pohoda, klid, trochu smutek, že končí něco krásného, naopak radost z poznání výjimečných lidí.

Cítím se docela pohodově a příjemně. V restauraci panuje dobrá atmosféra.

Hlavně se těším na jídlo, protože mám hlad. Zároveň na mě jde pomalu smutek, protože kemp končí. V rádiu hraje smutná písnička a ten smutek podporuje.

Moc si to užívám. Nejen tuto chvíli. Společnost milých a příjemných lidí mě nabíjí energií a pozitivní náladou.

Napište své tři nezapomenutelné okamžiky kempu

I.

1. Muzeum loutek – výborný zážitek, vlastní možnost vyzkoušet si hraní divadla
2. beseda s prof. Viktorou – poutavé vyprávění, zajímavé informace
3. Velká synagoga – přiblížení židovství, nádherná stavba

II.

1. Muzeum loutek – možnost vyzkoušet si divadlo + rozmanitost loutek
2. beseda s prof. Viktorou – charismatický člověk, přirozené a poutavé vyprávění
3. Velká synagoga – působivá stavba a přiblížení jiného náboženství

III.

1. přednáška o Shakespearovi – poutavé vyprávění, spousta zajímavostí, shrnutí informací, které jsme se učili, příjemný přednášející, zajímavé postřehy
2. Stará synagoga – informace o běžném životě Židů, doplňující informace o židovských svátcích
3. příběhy čtené ve třídě – příběhy, které vás zasáhnou, příběhy, které si pamatujete

IV.

1. Znaveni historií? Ne, obohaceni novými fakty o minulosti. Takoví jsme dorazili do restaurace na oběd. Měkounké lavice hospodského prostředí člověka zpomalily, Chuťové buňky se rozhýbaly a talíř byl na stole. Mňam.
2. Napapáni až po uši jsme se ponořili do dřevěného království loutkářského světa. Ovládli jsme pódium a naše věrné publikum se za břicho popadalo.
3. Vysmátí a pyšní na naše výkony jsme začali snít Sen noci svatojánské – přesunuli jsme se na přednášku o Shakespearovi. Naše uši poslouchaly překrásná slova prof. Viktory. Poutavé vyprávění nás všechny očarovalo.
   Bylo to skvělé!

V.

1. Stará synagoga – krásné, staré, ale nové, zanechala ve mně hluboké dojmy
2. přednáška o Shakespearovi – úžasné, krásné, dechberoucí, smekám, chci ještě
3. oběd U Mansfelda – vynikající, skvělé posezení, legrace, milé a příjemné jednání

Buď pochváleno, divadlo… (porovnání Velkého a Nového divadla)

I.

- Mezi klady Nového divadla patří hlavně to, že je nové. Už ten pocit, kdy vím, že to já jsem jedním z prvních, kteří divadlo uvidí, dodává pozitivní body.
- Velmi se mi líbil výklad – bylo vidět, jak má pan průvodce svou práci rád, a jak ho baví.
- Celkový dojem však kazila nedokončená místa a šedé betonové plochy.
- Ale byla místa, kde se mi právě tyto plochy líbily. Například ve vchodu tvořila tato šedá zajímavý kontrast s téměř všudypřítomnou červenou.

- Velké divadlo na mne zapůsobilo mnohem více.
- Již honosné schodiště z mramoru mě dostalo. Představoval jsem si, jak dříve po těch schodech chodili návštěvníci, oblečeni v těch nejlepších šatech, a chvíli jsem byl skoro v představách s nimi.
- Na průvodkyni byla vidět nervozita, ale časem byla jistější a jejímu výkladu téměř nic nechybělo. Její kolega byl „borec“, věděl o divadle první poslední a dokonce nás pustil na střechu tohoto divadla – znovu se dostavil pocit výjimečnosti.
- Obě prohlídky jsem si užil, každá byla svá - ale krásné schodiště u mne vyhrálo!

II.

- Mám poněkud smíšené dojmy.
- Nové divadlo je určitě svým způsobem zajímavé. Je to nový a moderní styl. Někomu se to líbí, někomu ne. Asi se přikláním spíše k té první variantě. Nemám nic proti.
- Naopak staré divadlo je „typické“, na které jsou všichni zvyklí, a tudíž si divadlo nepředstavují jinak. Opět jsem neutrálně přihlížející.
- Miluji divadlo. Ať už takové či onaké. Je přece jedno, kde se hraje. Důležité je jak a kdo

III.

- Staré a nové. Klasika, moderna. Mám si vybrat? Vážně musím?

- Myslím, že stoprocentně se rozhodnout nedokážu. Ale k čemu to? V životě je důležité najít krásu všude. Já se domnívám, že obě divadla tu krásu mají. Každé jinou, ale mají.
- Staré divadlo má jistě i historickou hodnotu. Proč by ji ale Nové divadlo nemohlo mít za 52, 100 let také? Myslím, že bychom se neměli bránit novým, moderním věcem.
- Dejme Novému divadlu šanci, ale zároveň neopouštějme tu starou dobrou klasiku, která nám stále dokáže vyrazit dech!

Poklad u rotundy — Karolína Kahounová

Jednoho krásného, teplého květnového večera, kdy se slunce klonilo k západu a na oblohu vrhalo měděné odstíny, se třináctiletý Zbyšek strašně nudil. Nevěděl, co má dělat. Rozhodl, že půjde prozkoumat půdu ve svém starém domě. Nejdříve se vybavil baterkou a až pak se odhodlal vstoupit do jejích temných prostor. Věřil, že na ní najde něco zajímavého – a v té době ještě nemohl tušit, jak blízko se nachází pravdě…

Místy zakopával o neuklizené obrazy. Pečlivě se vyhýbal obrovským hedvábným pavučinám, kde na něj svítily oči pavouků. Jako by si prohlíželi svou kořist…

Panovala tu tma. Děsuplná tma, ze které mu běhal mráz po zádech jako ledové jehličky. Tma, do které se ponořoval stále hlouběji a hlouběji… Ale zatím se mu vracet nechtělo.

Pravačkou si rozechvěle pročísl kaštanově hnědé kadeře. V tu chvíli o cosi zavadil špičkou nohy… A poznal, že to *není* obraz. „Áá!“ vyjekl. Přece jen dostal trochu strach, i když to nechtěl sám sobě přiznat. Sklonil se. Světlo z baterky dopadlo na malou dřevěnou bedýnku. Všiml si, že ji celou pokrývá prach. „Truhličko, truhličko, copak se uvnitř tebe asi ukrývá?“ zeptal se sám sebe a zachichotal se bláznivosti celé situace. Přesto se mu ruce celé třásly, když otevíral víko, které hrozivě zaskřípalo…

Spatřil starodávnou listinu na potrhaném papíru. Polknul. Opatrně ji vyjmul. Pozorně si ji prohlédl. Na rozpadajícím se zažloutlém svitku stálo úhledným písmem napsáno: „Přeji vám den dobrý, tohoto dne pátého května roku 1810. I píšeme vzkaz tento, abychom poukázali na poklad. Poklad skryt blízko rotundy jest, nákres ukazuje to. Ukryli jsme ho obávajíce se hladu a chudoby našich potomků a zanecháváme tento vzkaz pro případ nouze, drazí potomci! Vaše laskavosti, popsán plán je zde.“ Zbyšek hleděl jako vyoraný na podivné vybledlé čáry nákresu.

Tohle přece nemůže být pravda! Přesto kdesi uvnitř tušil, že je… Připadalo mu příliš nereálné, že dopis někdo nenašel dříve, ale on až teď v jednadvacátém století! Jen co si pamatoval, Zbyškovi rodiče vyprávěli, že jejich předci byli majiteli tohoto domu již odpradávna! Takže ti, kteří vzkaz psali a ukryli poklad, nejspíš jsou jeho příbuznými! A to znamená, že by se měl pustit do hledání, nebo snad ne…? Ale co když se jedná o nějaký podvrh? Povzdechl si. Každopádně to tak nevypadalo.

Vzrušení v něm narůstalo jako voda do potápějící se lodě. Podle nákresu, (který byl překvapivě celkem odpovídající) svíraje v klepající se pravačce rozpoznal, že jde o rotundu Svatého Petra a Pavla poblíž Starého Plzence! Hurá, bydlel nedaleko! Lehkovážně si pomyslel, že se na poklad tedy půjde podívat. Chlapce však nikdo nesmí zahlédnout! Rodiče by mu takové dobrodružství jistě zatrhli… Avšak on se určitě vrátí i s historickým majetkem. Bude známým boháčem! Až to rozhlásí všude po škole, stane se konečně uznávaným – a po tom toužil už hodně dlouho…

I s veledůležitým objevem roku 2001 se hnal dolů k oknu. Bál se, že kdyby šel dveřmi, jejich skřípění by ho mohlo snadno odhalit… Naštěstí bylo otevřené!

Snadno se jím protáhl. Jeho boty luxusní značky Adidas zaskřípěly na kamínčích. Stál u silnice blízko dvou velkých stromů.

Svůj zrak zaměřil na listinu, až přimhouřil oči karamelové barvy. Překvapivě se v ní celkem rychle zorientoval – bude však těžší rozluštit ty nápisy u různě označených a nakreslených míst…

No nic. Raději se pustil na cestu.

Netrvalo dlouho a před ním se vynořila kruhová rotunda. Hezky se vyjímala proti obloze, které se za těch několik desítek minut podařilo nabýt barvy ebenu smíchané se šarlatovou modří… Když vzhlédl nahoru, projel jím jistý záchvěv sounáležitosti s okolím – který však zmizel tak rychle, jako se objevil. Jako kdyby vůbec nebyl. Jako kdyby tohle všechno, co zatím chlapec prožil, nic neznamenalo…

Zavrtěl hlavou. Zvláštní pocit trval velmi krátce, až prchavě. Vůbec nevěděl, jestli mu má věřit…

Do jeho třináctileté mysli se vkradly jisté pochybnosti. Ostatní lidé často říkali, že je příliš nerozvážný, lehkomyslný nebo lehkovážný, neopatrný – nikdy nevěděl, jestli jejich slovům má přikládat přílišnou váhu. Ale sám usuzoval, že někdy jedná možná až příliš spontánně. Zvláště když se pro něco nadchne…

Zaslechl šum, jak si jeho nohy klestily cestu trávou. Stromy kolem něj vrhaly dlouhé stíny. Jejich větve se po něm natahovaly jako chapadla – chapadla, která ho chtějí vzít do své náruče a už nikdy nepustit… Vysvitly první hvězdy. Ach ano. Připomínaly mu tisíce démantů všitých do tmavé látky. Hvězdy…

Trochu stísněně si pomyslel: *Kde se v tobě vzala ta poetická nálada?* Pokusil se soustředit na svůj úkol. Ale on snad není tak zbabělý. *Musí* poklad dostat.

Vyšlapanou cestičkou se dostal až k rotundě. Krátce a bezstarostně se zasmál absurditě celé situace. Ještě netušil, že ho ta nevážnost brzy přejde…

Ve svitu prvních hvězd si prohlédl cár papíru, který se mu pomalu rozpadal v rukou. Ukazoval, že má jít někam dozadu. Kousek na východ od rotundy… Rychle na místo vyrazil, aniž by si uvědomoval celou vážnost situace. Snažil se řídit podle zvláštních čar na listině po předcích. Klestil si cestu mezi stromy. Srdce mu naráželo do hrudi jako kladiva – tak hlasitě, až jej slyšel…

Moc mu nepomáhal nápis: jdi tudy dál, pod mírný kopec. Snažil se pečlivě řídit rad ctihodných předků, přestože ani své vlastní rodiče většinou neposlouchal. Když si myslel, že je na místě, poohlédl se znovu: teď si klekni. Splnil rozkaz. Přitom cítil strašnou nervozitu až v konečcích prstů… Co je v pokladu skryto? Snad ho někdo objevil už před ním?! Doufejme, že ne. Nevážil sem celou tu cestu jenom proto, aby ho rodiče pak pouze sprdli, že se bez dovolení vytratil z domu.

Teď nějaká šipka směřovala rovnou pod mírný pahorek… Zbyšek rukama ohmatal kamení na skalce, která ležela přibližně na tom místě. Do země zela malá jáma s balvany…

Někde poblíž stálo na papíře vyznačeno: *tady*. Chlapec si ale zrovna něco uvědomil. Poklady se většinou zahrabávají do půdy, nebo snad ne?! Jenže on si s sebou vlastně nevzal žádné

náčiní na kopání, jako lopatu… Z toho obrázku i přes jeho orientační talent šlo těžko vypozorovat, kde se má poklad nacházet. Vypadalo však dost pravděpodobně, že zrovna u kamení nebo v jámě ve skalce…

Seděl vkleče. Mírný vítr mu odhazoval vlasy na stranu a profukoval až pod oranžové tričko. Zastudil ho na holé kůži… a pak byl zase pryč. Připomínal chlapci pomíjivost života…

Otřásl se nad tou myšlenkou. Přisunul se blíže ke skalce a nahlédl do malé jeskyňky, jež se na první pohled zdála nekonečně dlouhá… Ach, proč si probůh s sebou nevzal alespoň baterku?! Sakra. V duchu hodně sprostě zaklel.

Nechtělo se mu ale vracet domů bez „úlovku“. Ach, jak rád chytal rybky! To byla jedna z jeho nejoblíbenějších činností…

Představil si, jak je jde chytat – pak mu hledání jistě půjde líp!! Hledat poklad, chytat něco… No není to přece jenom celkem podobné?!

Mladičké rysy v chlapcovi tváři lehce zvážněly. Po zemi se trochu víc přisunul k jeskyňce – ale jeho pohyby připomínaly spíše lezení… Odhadl, že se do díry celé jeho tělo sotva vejde. Strčil do ní hlavu, krk, část ramen a ruce. Svými zády částečně zakryl svit hvězd (měsíc ten osudný den byl zrovna v novu).

Špatně se tam dýchalo. Ta tma mu naháněla strach. Těžko si to přiznával… Rukama začal hmatat okolo. Ucítil pouze samé kameny, jeden ostrý ho dokonce trochu poškrábal na ruce.

Musí to tu přece někde být! Nevzdá se přece hned!!

Posunul se do jeskyně ještě víc. Měl pocit, že jej ta černota svírá. Natáhl dlaně před sebe. Spočinuly na studeném chladném balvanu… A pak? Jen samá půda. V tu ránu se dotknul něčeho, co do jeskyňky rozhodně nepatřilo. Ano, jakéhosi kovu se dřevem. Kvádrového tvaru…!

A pak? Pak se posunul ještě víc dovnitř. Docházelo mu nepřirozeně pomalu, že tím pohybem vrazil rameny do kamenů… A on se pak zhrozil. Přesto sevřel krabici, jak nejpevněji mohl. Jistě to bylo ono!! Poklad.

A pak? Omylem se rukama dotkl balvanů před sebou. Seshora se na něj sesypalo několik kamínků. Jako by ho chtěly dostat na kolena. A stále si nechtěl připouštět, co mu hrozí…

A pak. A pak on pak všechno krásně vnímal. Vnímal šumot stromů tam někde, ve světě za ním. Vnímal jas hvězd. Vnímal neproniknutelnou tmu. Vnímal vzdálené houkání sovy…

Tlukot svého srdce. Všechny vzpomínky, o nichž byl ještě před minutkou přesvědčen, že jsou pryč… Navždy.

Nakonec nebyly tak moc vzdálené.

A pak? *Co* pak?? On si najednou uvědomil, jak se všechno náhle, jako po mávnutí kouzelného proutku, může proměnit v prach…

A pak na něj začalo dopadat kamení. A pak myslel na poklad, který měl na dosah ruky – vlastně víc než na dosah…

A co bylo pak?

Pak už nic.

Proměnil se v něco bílého, éterického. Nevěděl, kým je a jak sem přišel. Jenom znal své napůl průhledné tělo. Ano, něco ho poutalo k tomuto místu. Nemohl odejít, ačkoli by si to část jeho čiré mysli napůl přála. Co je jinde? Nebo existuje pouze on a ta černá díra s krabicí, u níž má stále přebývat?

…Jak všechno tak najednou může být pryč?

Jakýmsi zvláštním způsobem v sobě, hluboko, hluboko uvnitř, měl zakořeněn pocit, že dříve býval někým jiným… Teď však musel chránit a hlídat onu bednu. Měl pocit, že tu má být. Tady, na tomto místě. Jako by mu to někdo rozkázal. Ano, odežene od ní každého, kdo se sem přichomýtne!

Jen sedět a myslet nad něčím, co nemůže mít.

…. Myšlenky plynoucí hlavou jako nekonečně dlouhá, poklidná řeka snů.

Chlapec nikdy netušil, že za několik stovek let se o místě pod rotundou budou vyprávět pověsti. Pověsti vyprávějící o duchovi, který údajně hlídá poklad…

(Ulicí procházel) černý stín. Eliška Dokoupilová

Rychle projíždějící auto. Oslní mě ostrá světla jako reflektory na pódiu. Zabočí za roh. Nikde nikdo. Tma. Drkotám zuby, mám husí kůži. Odevzdaně čekám na tramvaj a hořce lituji dnešního promarněného večera. Z nudy vytáhnu starou oprýskanou skleněnku, kterou mám však stále u sebe. Skleněný svět vypadá mnohem veseleji! Víš, že když koukáš do průhledné kuličky, je náhle všechno vzhůru nohama? Bez legrace!

Jak se tak usmívám nad sovu dětskou pošetilostí, zaregistruji rychlý pohyb. Kousek ode mě. Černý stín! Vystrašeně se rozhlížím. Prvních pár okamžiků jen neurčitě mžourám do tmy, když tu ji uvidím! Černou postavu. Na hlavě kapuci. Nevidím do tváře.

„Kde je ta zatracená tramvaj?“ ozývá se zbabělý vnitřní hlas. Osoba dojde pomalými šouravými kroky skoro až ke mně. Srdce mi každou chvilku vyskočí z hrudi, dech naopak snad hraje na schovku. Chystám se o pár kroků ustoupit a pravděpodobně vzít nohy na ramena, když se v tu chvíli černá silueta zhmotní v člověka, sundává kapuci a přede mnou stojí obyčejný hnědovlasý kluk. Blýskne se očima. Usměje se. Mě zahřeje až tam někde v pupíku. Nebojím se. Jsem zvědavá!
„Kdo jsi?“ přeruší hrobové ticho. Jen zdálky slyším sirénu, snad sanitky, nebo policie?

„Jsem holka. Kdo jsi ty?“ zašprýmuju.

Já jsem kluk, holko.“ směje se. Chci ti něco ukázat.“ Myslíš, že čeká na mou reakci?

Chytne mě za ruku. Ta jeho je příjemně teplá, pohltí mě pocit útulného domova a bezpečí. Proboha, vždyť ho neznám!

Přesto jdu s ním. Rychle. Rychleji. Zabočíme za roh. Cítím vůni města, vnímám atmosféru noci, opuštěných ulic, zářivých i potemnělých lamp a luceren.

Zrychlujeme. Stále drží mou dlaň v kamenném sevření. Teď už běžíme. Tryskem! Cítím vítr ve tváři. Světla mi splývají ve velké žluté skvrny. Jsem šťastná. Běžím jako nikdy. On se mnou. Smějeme se! Smějeme a zrychlujeme. Spěchal jsi někdy tmou? Znáš pocit, když nemáš cíl, a přesto ho chceš mermomocí dosáhnout? Ne? Já dnes ano! Chci běžet! Utíkat! Proběhnout město, republiku, kontinent, svět! Cítím volnost. Jsme jako ptáci, co poprvé vyletí z hnízda. Je to… nepopsatelné!

Kluk zastaví. Mé plíce spaluje žár, přesto jsem opilá krásou a neopakovatelností okamžiku.

„Bože, život je kouzelnej!“ vydechnu.

Chlapec se směje, oči mu září, vypadá taky šťastně. Sedneme si. Zima je ta tam.

„Nebuď smutná. Na tý zastávce jsi byla jako kakabus a strašpytel dohromady. Užívej si. Starosti nech koňovi!“

Zvedne se. Už dýchá klidně a vyrovnaně. Líbne mě na čelo. Z kapsy vytáhne skleněnku. Sáhnu pro tu svoji. Vymění je, odchází… Mě tu nechává.

Vyjeveně stojím, mačkám v dlani kuličku neschopna slova. Je pryč. Opustil mě v TEN okamžik. Zmizel jako černý stín tak rychle, jak se objevil. Kdo? Kluk, co mi ukázal svět vzhůru nohama i bez skleněnky. Ten co mě pohltil, a zároveň mi daroval svobodu.

Tři cvaknutí — Dominik Karásek

Tma. On ví, že to, co se chystá udělat, není správné. Nic jiného mu však nezbývá.

Kukla je zatím schovaná v batohu – vytáhne ji až u parkoviště, budil by v ní jen zbytečné podezření. Tohle dělá poprvé – ruce se mu klepou nervozitou. Je blíž a blíž. Srdce mu bije neobyčejně rychle – BUM – BUM.

Je na místě. BUM – BUM – BUM. Ve spáncích mu silně pulzuje – nejraději by se otočil a vrátil se. Jeho problémy půjdou vyřešit jinak, určitě ano… nějak to vymyslí a bude zase dobře. BUM – BUM – BUM. Ne, už není hloupý kluk. Musí to udělat.

Dřív kradl jen v malém, takový obyčejný kapsář. Nenápadně se o vás opřel a už jste byli bez peněz. On ale potřeboval víc a víc, až si vypůjčil od místní „party“.

BUM – BUM. Ne, na to teď nesmí myslet. Musí se soustředit.

Svlékl batoh. Kukla je nasazena. V okolí nikdo není a to auto je tutovka – je v něm spousta peněz! On to ví. Musí to to tak být, protože jestli ne…

Ohlušující ticho mu rve uši, ale jde dál… Opatrně vkládá šperhák do zámku. BUM – BUM – BUM. V tichu parkoviště je slyšet jen slabé cvaknutí v zámku. Další pohyb… CVAK. Jeho tep se ještě více zrychlil – ne ze strachu, on to zvládne! Je tak blízko! Pravou rukou trhl mírně dolů. CVAK. Zámek potřetí zazpíval… chlapec otevírá dveře auta.

Aúúú – aúúú – aúúú – aúúú – aúúú, po tichém parkovišti se rozkřičel alarm.

Marie Kordíková

Na světě je spousta lidí, kteří si myslí, že jsou tu sami. Že se jim vše podřídí. Jak oni řeknou, tak se stane. Lidí, kteří berou vše jako samozřejmost. Ale proč? Nebylo by nám lépe, kdybychom nebyli „jájínci“ a snažili se udělat něco pro druhé naprosto nezištně? Jistěže!

Občas se jen tak pozastavím nad tím, jak i obyčejné vyjádření vděku či milý úsměv při pozdravu dokáže zahřát člověka u srdce a potěšit. „Prosté díky by stačilo.“ – tím bychom se měli řídit. Být stále veselí. Když se v našem okolí objeví problém, vyřešit ho a nedusit to v sobě. Dokázat být pravým přítelem, oporou druhému. Poradit a nemyslet vše jen ke svému prospěchu.

Je toho moc. Jsme sobec vedle sobce. Jsou to možná maličkosti, ale bez takovýchto prkotin by se stal náš svět jiným.

Takhle to být rozhodně nemůže! Proto pomáhejme, usmívejme se a buďme šťastni!

Ohlušující ticho rve uši — Lucie Metličková

Sedím. Nebo ležím? Já nevím. Cítím jenom bolest. Odkud pochází? Aha, už vím. Cosi pod levým ňadrem mi svírá žaludek. Ach ano, je to propojené. Asi… Srdce? Ne! Nesním. To nedopustím! Podruhé ne…

Připadám si jako blázen. Jako člověk trpící schizofrenií. Tak strašně moc tě miluji… Ale ne, co to povídám! Jsi mi lhostejný! Jako všichni ostatní.

Pláču. Proč? Proč, když cítím tvoji vůni, mlčky omdlévám? Proč, když tě vidím se smát, se mi podlamují kolena? Jako bys byl můj pán a já tvoje loutka, se kterou si můžeš dělat, co se ti zlíbí. Ale to se pleteš! Já tvoje nikdy nebudu!

Brečím. Stále. Nejde to zastavit. Cítím, jak se mi pomalu kutálejí po tvářích korálky mého života. Proč já? Ať se trápí někdo jiný! Nechci tě milovat. A taky nebudu! Běž pryč. Utíkej. A nikdy se nevracej.

Vzal jsi mi všechno… Tak ať. Nech si to. Já to bez tebe zvládnu.

Objímám polštář zmáčený mými slzami, ve kterých je tolik pocitů, že je nelze vyjádřit. Co jsem komu udělala? Tak se podívej! Otevři oči a dívej se! Kdo ti dá víc než já? A ty jen stojíš a zarytě mlčíš. Jenže… Co bys asi tak říkal, když… Vlastně nic nevíš. Nevidíš. Nemůžeš vidět.

Jsem zbabělec. Když tě vidím, raději uteču. Kamkoli. Hlavně co nejdál od tebe. Na konec světa. A možná proto neznám přesné rysy tvojí tváře. Ani barvu tvých očí. Možná, že kdybych…

Ale ne, nikdy se neodvážím k tomu, abych ti napsala. Já ten první krok neudělám. Já tě přece k životu nepotřebuji! Jsi jen další z mnoha. Nebo si jen něco nalhávám? Tohle se nikdy nedozvíš. Já to vím. Nikdy spolu nebudeme. Nikdy. Ne spolu My dva. Ne…

Víš proč? Proč to všechno? Já taky ne… Ale jedna věc je jistá. Až přijdeš, bude už pozdě. Už dnes ráno bude pozdě. Snad napíšu dopis na rozloučenou, ale o tobě se nezmíním. Nebo mám? Snad… Chci, abys trpěl. Škoda jen, že se to nikdy nedozvím.

Odcházím. Odcházím pryč. Víš kam? Do koupelny. Aby naši nemuseli moc uklízet.

Vezmu si žiletku. Poprvé, podruhé. Mám silnou vůli. Vidíš, to jsem ani nečekala. První kapičky vzácné tekutiny se pomalu spouštějí přes mou dlaň až někam dolů. Usmívají se na mě. A já jim to oplácím. Potřetí…

Spouští se nový potůček krve. Už necítím bolest. Ulevuje se mi. Nemyslím na nic. Všechno mě opouští. Nejsou starosti, problémy…

A náhle to přichází. Jsem bezvládná. Chci otevřít oči a nejde to. Z ruky mi padá žiletka a s lehkým cvaknutím dopadá na okraj vany. Odráží se a uvelebuje se v proudu krve.

Opouštějí mě poslední síly a v dalším okamžiku padám. Dolů? Nahoru? Nevím. Ale je mi krásně… Slyším jen ticho a pak už nic. Jen zpovzdálí se ozývá mé jméno: „Kláro, Kláro!“ A pak už nic. Cítím sladkou vůni konce. A pak? Už nic…

Jen ohlušující ticho rve uši…

Mé vyznání MATEŘŠTINĚ

I.

Milá mateřštino, mám tě ráda, protože jsi krásný libozvučný jazyk, který ve srovnání s ostatními obsahuje hodně slov. Některá slova jsou nádherná, některá však krutá, protože dokážou ublížit. Mnoho lidí tebou nemluví a vlastně tě ani neznají. Někde jsem četla, že čeština je jedním z nejtěžších jazyků, proto by pro ně nebylo moc snadné se tě naučit. Mnozí tebou opovrhují a říkají, jak jsi hrozná – s těmito názory však nesouhlasím, a tak si z nich nic nedělej ☺!

II.

Drahá češtino, děkuji, že jsi. Považuji Tě za jednu z nejbližších a nejvěrnějších bytostí na tomto světě. Nikdy nezradíš. Pokud poznám Tvé nitro, budu vládnout mocnou zbraní, českým jazykem. V dnešní době se vedou boje nikoli mečem, ale slovy. Děkuji Ti. Budu ti nadosmrti vděčná, vždy tě budu milovat. Vykouzlíš úsměv, způsobíš slzy. Taková jsi, krásná i krutá. Proto Tě musí mít každý rád.

III.

Drahá mateřštino, dříve jsme spolu trochu bojovali, občas stále bojujeme a nejspíš si ještě trošičku zabojujeme, ale rozhodně Tě mám rád! Mám rád Tvou rozmanitost, mám rád hry s Tebou. Chtěl bych Tě časem ještě lépe poznat, tak prosím, nezanikni a hrdě bojuj s angličtinou!

IV.

Má drahá češtino, zásoba Tvých slov je nevyčerpatelná. Jsi jiná než mnoho jiných jazyků. Jsi lepší. Člověk, který Tě chce ovládat, musí přemýšlet. Chvilku si dát čas a urovnat si pád, tvar slova apod. Dáváš našemu vyjadřování nekonečně mnoho možností. Stačí kolikrát pouhé slovo, a vše je jasné. Jsem pyšná na to, že mohu hovořit tak rozmanitým jazykem jako právě tím naším českým.

V.

Ó, jazyku český, buď zde navždy zachován,
Nechť Tě lidé v ústech mají,
Tvá náruč nechť je dokořán.
Ať slova Tvá již nevyhasnou,
ať lásku Ti dá každý z nás,
kéž myšlenky na zradu zesnou,

cizí jazyk spálí mráz.

5 Použitá literatura

BĚLOHLÁVEK, M.: Plzeňské pověsti a legendy. Plzeň: NAVA. 1999. ISBN: 80-7211-043-8
HURNÍK, I.: Muzikální Sherlock. Praha: Československý spisovatel. 1971. s. 152.
LUKAVSKÝ, R: Sláva slova. Praha: Akropolis. 2012. ISBN: 978-80-87481-89-9.
SCHNEIDEROVÁ, E. – HANZOVÁ, M.: Aktivity k rozvíjení vyjadřovacích dovednosti u dětí. Praha: Portál, 2013, ISBN 9788026203759.
SCHNEIDEROVÁ, E. – HANZOVÁ,M.: Frazeologie a její využití v moderním světě. http://www.klubknihomolu.cz/38946/frazeologie-a-jeji-vyuziti-v-modernim-svete/
SCHNEIDEROVÁ, E. – HANZOVÁ, M.: Hry s příslovími, hádankami a pranostikami. Praha: Portál. 2013. ISBN: 978-80-262-0338-4.
SCHNEIDEROVÁ, E. – HANZOVÁ,M.: Klíč ke slohu aneb Nerudou snadno a rychle. Praha: Albatros. 2007. ISBN: 978-80-00-01825-6.
Frühbauerová, K.: DisHarmonie. Sborník Konzervatoře Plzeň 2013.
Tři v jednom. Sborník Konzervatoře Plzeň 2014.

6 Kontakt na autora:

PaedDr. Blanka Hejtmánková
Konzervatoř Plzeň
blanka.hejtmankova@seznam.cz